

AZƏRBAYCAN VETERANI

Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatının orqanı

04 (56) 19 mart 2016-cı il

İctimai-siyasi qəzet

Qiyməti: 50 qəpik

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikasında işgüzar səfərdə olub

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikasına işgüzar səfərə gəlib

Prezident İlham Əliyevi Ankaranın "Esenboğa" hava limanında qardaş ölkənin yüksək vəzifəli dövlət və hökumət nümayəndələri qarşıladılar.

Ankarada Türkiyə Respublikası Prezidentinin Sarayında Prezident İlham Əliyevin rəsmi qarşılanma mərasimi oldu. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi qarşıladı.

Prezident İlham Əliyevin şərəfinə toplardan yaylım atəşinin müşayiəti ilə Azərbaycanın və Türkiyənin dövlət himnləri səsləndi.

Ankarada rəsmi qarşılanma mərasimi başa çatdıqdan sonra Prezident İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın təkbətək görüşü olub. Söhbət zamanı qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Ankarada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının beşinci iclası keçirilib.

İclasda Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxış etmiş, Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının beşinci iclasında ölkələrimiz arasında həyata keçirilən enerji, nəqliyyat layihələrinin icrası, qarşılıqlı investisiya, turizm, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın adından Prezident İlham Əliyevin şərəfinə ziyafət verilib.

Prezident İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasına işgüzar səfəri başa çatıb.

Prezident İlham Əliyevi Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan yola saldı, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan təyyarədə çay süfrəsi arxasında söhbət etdilər.

İlham Əliyev IV Qlobal Bakı Forumunun açılışında iştirak edib

Azərbaycanın paytaxtında "Çoxqütblü dünyaya doğru" mövzusunda IV Qlobal Bakı Forumunun rəsmi açılışı olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva, bir sıra ölkələrin dövlət və hökumət başçıları Forumun rəsmi açılışında iştirak ediblər.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən IV Qlobal Bakı Forumunda bu dəfə münaqişələrin qarşısının alınmasında dinlərarası dialoqun rolu, miqrasiya, multikulturalizm və integrasiya məsələləri, o cümlədən global təhlükəsizliyin təmin olunması kimi mühüm məsələlər müzakirə edilir. Bundan başqa, enerji və global idarə

rəçiliyin perspektivləri ilə bağlı məsələlər də Forumun gündəliyinə daxildir.

Albaniya, Monteneqro, Bolqarıstan, Gürcüstan prezidentlərinin də qatıldığı Forumda 27 sabiq prezident və 23 sabiq baş nazir də daxil olmaqla, 53 ölkədən 300-dən çox nümayəndə iştirak edir.

dək qorunub saxlanıb. Novruz bayramının YUNESKO tərəfindən bəşəriyyətin qeyri-maddi irs nümunələri sırasına daxil edilməsi əslində hər bir azərbaycanlının nailiyyətidir. Hər bir azərbaycanlı ailəsinə sülh və əminamanlıq şəraitində, ruzi - bərəkətli, uzunömürlü həyat, Respublikamızın isə müstəqilliyinin, sarsılmazlığının, döməzliyinin əbədi olmasını diləyirəm. Novruz bayramınız mübarək olsun!!

Hörmətli Dadaş Rzayev
e/o general-mayor,
Respublika Veteranlar
Təşkilatının sədri

Hörmətli veteranlar, əziz həmkarlarım!

Sizin hər birinizi və ailə üzvlərinizi Novruz bayramı münasibətilə səmimi qəlbədən təbrik edir, bu əziz bayram günlərində hər birinizə bahar əhval-ruhiyyəsi, cansağlığı və səadət arzulayıram. Baharın xoşəxtlik, səadət, firavanlıq və sülh gətirməsini arzu edirəm, üzünüzdən bahar tərəvəti, süfrənizdən ruzi-bərəkət, həyatınızdan can sağlığı və həyat eşqi əskik olmasın.

Novruz bayramı xalqımızın tarixinin ayrılmaz hissəsidir. Azərbaycanı qədim sivilizasiya

mərkəzlərindən biri kimi tanınmasında Novruz ənənələri ön-cül mövqeyə malikdir. Müxtəlif tarixi sınaqlara baxmayaraq, Novruz ənənələri günümüzə-

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan

Hörmətli cənab Prezident,
Əziz qardaşım,

Ankara şəhərində törədilmiş amansız terror aktı nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı xəbəri bizi olduqca kədərləndirdi.

Biz bu dəhşətli hadisədən son dərəcə hiddətlənir, terrorizmi qətiyyətlə pisləyir və ona qarşı ən kəskin şəkildə mübarizəni vacib hesab edirik.

Baş vermiş bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznlə başsağlığı verir, yaralananlara və xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

Allah rəhmət eləsin!

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 13 mart 2016-cı il.

Cəmiyyətimizə və milli adət-ənənəmizə yad olan vərdişlər

Səh. 8

Rusiyada 72 il öncə Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş azərbaycanlı təyyarəçinin qalıqları tapıldı

Səh. 9

Veteranlar Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin üzvləri ilə görüşdü

Səh. 3

Multikulturalizm təhlükəsizliyin təminatında mühüm vasitədir

Səh. 4

Gözlərə həkk olunan müharibə

Səh. 6

Respublika veteranları multikulturalizm dəyərlərinin təbliğində önəmli rol oynayırlar

Multikulturalizmin Azərbaycanın dövlət siyasətinə, o cümlədən xalqımızın həyat tərzinə çevrilməsi ölkəmizin mühüm uğuru, zəngin mədəni sərvətidir. Azərbaycanda multikultural dəyərlər əsrlərə söykənir. Böyük Vətən müharibəsində iştirak edən veteranlar tolerantlığa, multikultural dəyərlərə sadıqlıqlarını fəaliyyətləri ilə nümayiş etdiriblər.

Bu fikirlər martın 11-də Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatında "Multikulturalizmin Azərbaycan nümunəsi: Multikulturalizmin inkişafı və beynəlxalq platformaya çevrilməsi başlıca məqsəddir" mövzusunda keçirilən elmi-praktiki konfransda səslənib.

Tədbiri çıxış sözü ilə Respublika Veteranlar Təşkilatının sədri, ehtiyatda olan general-mayor Dadaş Rzayev açdı:

Bu günki konfransımız mühüm bir mövzuya həsr olunmuşdur. Mul-

tekulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri xidmətinin aparıcı məsləhətçisi Ceyhun Məmmədov Xidmətin ölkəmizdə multikulturalizm dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi, dinlərarası dialoqun inkişaf etdirilməsi sahəsində fəaliyyəti haqqında iştirakçılara məlumat verib. O bildirib ki, multikulturalizm ölkəmizdə dövlət siyasətinin ən mühüm istiqamətlərindən biridir. Azərbaycanı multikultural dəyərlərin qədim tarixi olduğunu vurğulayan C.Məmmədov ölkəmizdə tarixən müxtəlif xalqların və dinlərin nümayəndələrinin sülh, dostluq şəraitində yaşadıklarını bildirib. Azərbaycan müxtəlif dinlərin nümayəndələrinə dövlət tərəfindən qayğı göstərilir. 2016-cı ilin Azərbaycanı da "Multikulturalizmi ili" elan edilməsi yüz illərdir digər dinlərə və mədəniyyətlərə hörmət edən və bunu bir yaşam tərzinə olaraq mənimsəyən xalqımızın beynəlxalq birliyə verdiyi sülh çağırışıdır. Bu gün Azərbaycandakı multikulturalizm, tolerantlıq modeli dünyaya

ölkədə multikultural mühitin daha da inkişaf etdirilməsinə şərait yaratmışdır. Dövlət müşaviri, professor, əməkdar elm xadimi, AMEA-nın həqiqi üzvü Kamal Abdullanın rəhbərlik etdiyi Mərkəz bu gün həmin istiqamətdə səmərəli fəaliyyətini davam etdirir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə 2016-cı il Azərbaycan Respublikasında "Multikulturalizm ili" elan edilmişdir. Bu,

Azərbaycanda mədəniyyətlər və dinlərarası dialoq mühitinin tamamilə yeni səviyyəyə qaldırılmasına imkan verəcəkdir. Multikulturalizmin yaratdığı imkanlardan Azərbaycan dünyaya özünün yeni sabitlik və təhlükəsizlik mesajlarını çatdırmaq üçün də faydalana biləcəkdir. Veteranlar Təşkilatı da qeyd olunan sərəncamdan irəli gələn vəzifələrin layiqincə yerinə yetirilməsi üçün mövcud potensialını səfərbər etmişdir. Bu məqsədlə Təşkilat tərəfindən əsasən ölkənin təhsil ocaqlarında, yerli təşkilatlar-

nümunədir. Dünyada sülhün bərpası üçün Azərbaycan multikulturalizmi modelinin təbii gözəl nəticələr verə bilər. Ölkəmizdə multikulturalizm ənənələrinin təbliği üçün müxtəlif tədbirlər keçirilir, Azərbaycan multikulturalizmi fənni tədris olunur. Sevindirici haldır ki, veteranlarımız da multikulturalizm dəyərlərinin təbliğinə əhəmiyyətli töhfə verirlər.

Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının dosenti, ehtiyatda olan polkovnik Cəlil Xəlilov "Multikulturalizm təhlü-

məllərindən biridir. Azərbaycanda bu münasibətlər daim qorunub, xalqlar və insanlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın təmin olunmasına yüksək diqqət göstərilir. Müxtəlif sivilizasiyaların qovşağında yerləşən Azərbaycan əsrlər boyu ayrı-ayrı millətlərin və mədəniyyətlərin inkişaf etdiyi ölkə kimi tanınıb. Xüsusilə son 20 ildə ölkəmizdə bu dəyərlər dövlət səviyyəsində himayə edilir. Sonra Dövlət İdarəçilik Akademiyasının tarix kafedrasının müdiri, dosent Firdovsiyyə Əhmədova "Multikulturalizm və tolerantlıq – Azərbaycan cəmiyyətinin həyat tərzidir" adlı məruzəsində multikulturalizmin ölkəmiz üçün yeni bir məhəfəf olmadığını, əksinə tarixi köklərə söykəndiyini qeyd etdi. Multikulturalizmin cəmiyyətdə təzahür edən çoxnövli mədəni müxtəlifliyin növlərindən biri olduğunu və Azərbaycanın bu gün ölkə ərazisində mövcud olan dinlərə, millətlərə və bütün mədəni müxtəlifliyə göstərdiyi tolerant münasibətdən danışdı.

tikulturalizm fərqli mədəniyyətlərin bir arada, qarşılıqlı hörmət və etimad şəraitində yaşadığı cəmiyyətdir. Onu eyni bir ölkədə yaşayan müxtəlif xalqların nümayəndələrinin mədəniyyət hüquqlarını tanıyan humanist dünyagörüşü və ona uyğun olan siyasət də hesab etmək olar. Multikulturalizm dünyada müxtəlif millətlərə və dinlərə məxsus insanların mədəni inkişafına, azsaylı xalqların ümumölkə mədəniyyətinə inteqrasiyasına yönəldilmişdir. O, insanlar arasında qarşılıqlı anlaşma, zənginləşmə, dostluq və əməkdaşlığın təməllərindən biridir. Azərbaycanda bu münasibətlər daim qorunmuş, xalqlar və insanlar arasında qarşılıqlı anlaşmaya yüksək diqqət göstərilmişdir. Müxtəlif sivilizasiyaların qovşağında yerləşən Azərbaycan əsrlər boyu ayrı-ayrı millətlərin və mədəniyyətlərin inkişaf etdiyi ölkə kimi tanınıb. Xüsusilə son 20 ildə ölkəmizdə bu dəyərlər dövlət səviyyəsində himayə edilmiş, onun inkişafı üçün hərtərəfli şərait yaradılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 may 2014-cü il tarixli Fərmanı ilə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması

da veteranların iştirakı ilə bir sıra tədbirlərin təşkili planlaşdırılmışdır. Bizim bu günki tədbirimizin də belə bir mövzuya həsr olunması təsadüfi deyil. Əminəm ki, siz tədbirdə fəal iştirak edəcək, məruzəçilərə suallar verəcək, müzakirələrə qoşulacaqsınız. Sizin fəal iştirakınız konfransı daha maraqlı edəcəkdir. D.Rzayev diqqətə çatdırıb ki, Prezident İlham Əliyevin 2014-cü ildə imzaladığı Fərmana əsasən, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması ölkədə multikultural mühitin daha da inkişafına mühüm töhfə verib. Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2016-cı ilin ölkəmizdə "Multikulturalizm ili" elan edilməsi Azərbaycanda mədəniyyətlər və dinlərarası dialoq mühitinin yeni səviyyəyə qaldırılmasına imkan verəcək. Veteranlar Təşkilatı da həmin Sərəncamdan irəli gələn vəzifələrin layiqincə yerinə yetirilməsi üçün bütün potensialını səfərbər edib. Bu məqsədlə qurum tərəfindən təhsil ocaqlarında, yerli təşkilatlarda veteranların iştirakı ilə bir sıra tədbirlərin təşkili planlaşdırılır.

Konfransda Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multi-

kəsizliyin təminatında mühüm vəsistədir" adlı məruzəsində müxtəlif mədəniyyətlərin qarşılıqlı hörmət və etimad şəraitində bir arada yaşadığı multikultural cəmiyyətin Azərbaycanda tarixən mövcud olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, dünyada müxtəlif millətlərə və dinlərə məxsus insanların mədəni inkişafına mühüm şərait yaradan multikulturalizm xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın, dostluq və əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinin əsas tə-

lu var. Əsasını ümummilli lider Heydər Əliyevin qoyduğu multikulturalizm siyasəti hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla inkişaf etdirilir. Multikulturalizmin vətəndaşların həyat tərzinə çevrilməsi onun inkişafının ən yüksək mərhələsidir. Tolerantlığın Azərbaycan nümunəsi göstərir ki, multikulturalizmin alternativini yoxdur. Sonra məruzələr ətrafında müzakirələr aparılıb.

Azərbaycan Veteranı

Veteranlar Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin üzvləri ilə görüşdü

Martın 3-də Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatında Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Gənclər Birliyinin üzvləri ilə veteranların görüşü keçirilib.

dıcıl və məqsədyönlü gənclər siyasəti durur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin gənclərə qayğısı və etimadının bu nəticələrdə rolu xüsusi qeyd edilməlidir.

Azərbaycanda müa-

nin bir qrupu ilə keçirdiyi görüş gənclər siyasətinin gələcəkdə daha inamla və müasir dövrün tələbləri nəzərə alınmaqla aparılacağını göstərir. Sizlər də bu proseslərin fəal iştirakçısı olmalısınız. Möhtərəm Prezidentin

dan cənab İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl iş aparılır. Azərbaycanın güclü ordusunun yaradılması, müharibə əlilləri, şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin ardıcıl olaraq gücləndirilməsi, bütün veteranlarımıza göstərilən qayğı məhz bunun nəticələridir. Bütün bunlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin ediləcəyinə, üçrəngli bayrağımızın Şuşada və işğal altında olan digər ərazilərimizdə qaldırılacağına olan inamımızı daha da artırır.

YAP Gənclər Birliyinin sədri Seymur Orucov tədbirdə çıxış edərək ulu öndər Heydər Əliyevin və onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin veteranlara göstərdiyi qayğıdan söz açıb, belə görüşlərin əhəmiyyətini qeyd edib. Ulu öndər Heydər Əliyevin veteranlara daim diqqət göstərdiyini, onların problemlərinin həllinə qayğı ilə yanaşdığını vurğulayan S.Orucov

örnek olan veteranlarımızın gəncliyin sağlam ruhda yetişməsi işinə böyük töhfə verdiklərini qeyd edib. Bildirib ki, Azərbaycan dövlətinin uğurlu gənclər siyasəti və veteranların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, cəmiyyətdə fəallıqlarının

Çıxışçılarından Gənclər Birliyinin nümayəndəsi Səidə Abdullayeva bu gün ölkəmizdəki gənclər hərəkatı, onların təhsilli və layiqli vətəndaş kimi yetişdirilməsi yönündə görülən qabaqcıl tədbirlərdən danışdı. Azərbaycan gəncinin nəinki ölkə-

Tədbir Azərbaycan Respublikasının dövlət himninin səslənməsi ilə açıq elan edildi. Daha sonra torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Giriş sözü ilə Respublika Veteranlar Təşkilatının sədri, ehtiyatda olan general-mayor Dadaş Rzayev çıxış etdi: "Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin üzvləri ilə görüş biz veteranlar üçün olduqca xoşdur. Bu Birlik sıralarında Azərbaycan dövlətçiliyinə ən sədaqətli, avanqard, eyni zamanda, vətənpərvər gəncləri birləşdirir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və birbaşa dəstəyi ilə yaradılmış YAP Gənclər Birliyi 21 il ərzində şərəfli və uğurlu yol keçmişdir. Ölkənin ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak, quruculuq fəaliyyəti ilə zəngin olan bu yol müxtəlif sahələrdə qazanılan nəticələrlə əla-

sir gənclər siyasətinin əsas ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. Ulu öndər gənclərin potensialının üzə çıxarılması, onların təhsilli, geniş dünyagörüşə malik, vətənpərvər insanlar kimi yetişməsinə mühüm əhəmiyyət verir. O, ölkənin inkişafında gənclərin iştirakını zəruri sayır, onları mühüm vəzifələrə irəli çəkirdi. Bu strateji xəttin möhtərəm Prezidentimiz tərəfindən inamla və müasir dövrün tələblərinə uyğun davam etdirilməsi artıq öz bəhrələrini verib. Azərbaycan gənclərinin intellektual inkişafı, sosial, mədəni problemlərinin həlli ilə bağlı müxtəlif dövlət proqramları qəbul və icra olunub. İndi onlar dünyanın istənilən ali məktəbində dövlət hesabına oxuya bilirlər.

Sevindirici haldır ki, gənclər onlara göstərilən etimadı doğruldurlar. Bu baxımdan, Sizin Birliyin fəaliyyəti xüsusi qeyd olunmalıdır. Siz gənclərin fəalli-

dediyi kimi: "Gənclər cəmiyyətimizin fəal üzvləri kimi ölkəmizin güclənməsində əsas rol oynayırlar. Mən gənclərin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirəm. Həm beynəlxalq

müstəvidə, həm ölkə daxilində mən görürəm ki, bu gün böyüyən gənclər xalqa, dövlətə bağlıdırlar".

Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatı da gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin gücləndirilməsi, onların milli-mənəvi dəyərlərimizə sədaqət ruhunda yetişmələri üçün ardıcıl iş aparır. Biz müntəzəm surətdə gənclərlə müxtəlif ünvandlarda görüşlər keçirir, Azərbaycanın şanlı tarixi, döyüş ənənələri və bu günün hərəfəli təbliğ olunmasında bilik və təcrübəmizi əsirgəmirik. Bu tədbirlərin əsas məqsədi gənclərimizi hazırda erməni hərbi birliklərinin işğalı altında olan Vətən torpaqlarını azad etməyə hər an hazır olmağa ruhlandırmaqdır. Bu gün ordu sıralarında xidmət edən, müxtəlif sahələrdə çalışan, təhsil alan gənclərimizin məhz bu ruhda yetişməsi bizi sevindirir.

Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi üçün möhtərəm Prezident Ali Baş Komandan

bu siyasətin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini qeyd etdi. Bildirilib ki, veteranların sosial problemlərinin həlli, onların ictimai fəallığının artırılması istiqamətində görülən ardıcıl işlər bu diqqət və qayğının göstəricisidir. Vurğulanıb ki, bu gün müharibə şəraitində olan Azərbaycanda

artırılması gənc nəslin milli ruhda, sağlam vətəndaşlar kimi yetişməsinə şərait yaradır. Odur ki, Azərbaycan gəncliyi milli dövlətçilik ideyasının reallaşdırılmasında örnek olan veteranların şücaətini, mənalı və şərəfli ömür yolunu öyrənməlidir.

E. Mehdiyev deyib ki, Azərbaycanda veteranlara yüksək diqqət və qayğı göstərilir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bu sahədəki siyasi xətti Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ötən il Prezident İlham Əliyev Respublika Veteranlar Təşkilatının yeni inzibati binasının açılışında iştirak edib. Böyük Vətən Müharibəsi iştirakçılarının və veteranların, eləcə də ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə iştirak etmiş şəxslərin və onların ailə üzvlərinin dövlət qayğısı ilə əhatə olunması, veteranlara xüsusi təqaüdlərin verilməsi barədə qərarlar, onların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, mənzil-məişət

mizin daxilində eləcə də xarici dövlətlərdəki uğurları haqqında məlumat verdi. Gəncliyimiz gələcəyimiz olduğuna və bu gələcəyin əmin əllərdə olduğunu tədbir iştirakçılarına əminliklə bildirdi.

Böyük Vətən Müharibəsi veteranları Fatma Səttərova, Bəkir Məmmədov, Abdullağa Cavadov, tədqiqatçı-jurnalist, professor Musa Bağirov və digərləri çıxış edərək döyüş xatirələrindən danışdı, onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıqlarını bildirdilər. Qeyd edilib ki, bugünkü gənclərimiz onların təhsil almaları üçün yaradılan gözəl şəraitdən, firavan həyatdan faydalanaraq əsl vətənpərvər şəxslər kimi yetişməlidirlər.

Sonra gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində, ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etdiklərinə görə bir qrup şəxsə, Gənclər Birliyinin üzvlərinə, o cümlədən veteranlara

mətdar sayıla bilər. Azərbaycanın dünyanın qabaqcıl dövlətləri ilə bir sıraya çıxması, dinamik surətdə inkişaf edən ölkə imici qazanmasında əldə edilən böyük nailiyyətlərdə gənclərin rolu danılmazdır. Bu uğurların təməlinə dövlətin ar-

ğını artırmaqla, onların cəmiyyətə daha sürətli inteqrasiyasına geniş imkan yaradırsınız.

Bu gün ölkədə gənclərin qarşısında geniş imkanlar yaradan fondlar, şuralar, ictimai birliklər və s. təşkilatlar fəaliyyət göstərir. Cənab Prezidentin bu günlərdə ölkə gəncləri-

gənclərimiz veteranların keçdiyi döyüş yolunu öyrənməli, vətənpərvərlik və milli ruhda tərbiyə olunmalıdır.

Tədbirdə çıxış edən Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) sədri Elman Mehdiyev vətənpərvərliyi və mübarizliyi ilə cəmiyyətdə

şəraitinin yaxşılaşdırılması və avtomobillərlə təmin olunması bu diqqət və qayğının göstəriciləridir.

DSMF sədri respublika veteranlar təşkilatının fəaliyyətini, ölkəmizin ictimai-siyasi həyatındakı rolunu yüksək qiymətləndirib.

Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatı Rəyasət Heyətinin adından "Veteran həmrəyliyi" medalı, "Veteranların qayğıkeşi" diplomu və fəxri fərmanlar təqdim olundu.

Azərbaycan Veteranı

Multikulturalizm təhlükəsizliyin təminatında mühüm vasitədir

Bəşəriyyətin keçdiyi inkişaf yolu, əslində, Napoleonun «gözəl məşğuliyyət» adlandırdığı müharibələr və mübarizələr, eyni zamanda, qanlı toqquşmaların, sonu fəlakətlə nəticələnəcək qarşıdurmaların mümkün həlli yollarının axtarılıb tapılmasına göstərilən davamlı cəhdlərin tarixidir. Onun sülhə nail olmaq istəyi müharibə aparmaq istəyini həmişə üstələmişdir. Tarix boyu müharibələrin məqsədi, məramı, xarakteri və vasitələri dəyişdiyi kimi, onların qarşısının almasına göstərilən cəhdlər də dəyişərək daha məqsədyönlü və sistemli olmuşdur.

Maraqlı cəhət ondan ibarətdir ki, XX əsrin II yarısından etibarən müharibələrin başverməsinə səbəb olan faktorlardan onun qarşısının alınmasında da istifadə olunmağa başlanılmışdır.

Tarixin müxtəlif inkişaf mərhələlərində etnik, dini, irqi, milli və s. zəmində münaqişələr az olmamışdır, indinin özündə də bu tipli münaqişələrə tez-tez rast gəlinir. Müharibəyə gətirib çıxara biləcək səbəblərin qarşısını almaq və neytəlləşdirməyə mövcud müharibələri daha az itkilərlə sona çatdırmaqdan daha asan və daha səmərəlidir. Buna görə də son vaxtlar potensial münaqişə ocaqlarının öncədən müəyyənləşdirməsi və qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi dövrün və günün ən aktual məsələlərindəndir.

Xüsusən bir cəhəti də nəzərə almaq lazımdır. Müasir dövrdə potensial münaqişə təhlükəsi mənbələri sırasında milli-etnik, dini və s. münasibətlər mühüm yer tutur. Bu münasibətlər həm münaqişə və müharibələrin yaradılması, həm də mümkün müharibə və münaqişənin qarşısının alınmasında istifadə olunur. Bütün hallarda münaqişələri başlayan da, başlanan da insandır; qıran da, qırılan da insandır. İnsan cəmiyyəti isə mücərrəd yox, əsrlər boyu formalaşaraq kamilləşmiş və normativləşmiş xüsusi dünyagörüşü, dili, dini, adət-ənənəsi, mədəniyyəti olan bir varlıqdır. Belə varlıqların birliyi isə, başqa sözlə, etnos deməkdir.

Etnosun yaratdığı ənənəvi mədəniyyət yalnız estetik zövq mənbəyi deyil, ilk növbədə o həm də hər bir milli-etnik qrupun özünəməxsusluğunu qoruyub saxlamaq vasitəsidir. Başqa sözlə desək, hər bir etnosun yaratdığı mədəniyyət başqalarından fərqlənməklə yanaşı, o həm də özgürlüyünü qoruyub saxlamağa təminat verən kollektiv yaddaş və mənəvi birlik nümunəsidir. Mədəniyyət tək-cə bir etnosun bütövlüyünü qorumaqla kifayətlənmir, o həm də başqa etnoslarla ünsiyyətə, dialoqa, əməkdaşlığa şərait yaradır. Anlaşılmazlıqları aradan qaldırmağın ən yaxşı vasitələrindən biri məhz mədəniyyətlərarası münasibəti - dialoqu gücləndirməkdir.

Mədəniyyətlərarası dialoqun məqsədyönlü şəkildə gücləndirilməsi, çətinliklərin, anlaşılmazlıqların aradan qaldırılması yalnız etnosları bir-birinə yaxınlaşdırmır, eyni zamanda, ayrı-ayrı liderlərin ambisiyalılarının, eləcə də maliyyə-biz-

nes qruplarının dövlət, millət maraqları adı altında öz mənafeələrini reallaşdırmaq imkanlarının qarşısını mümkün dərəcədə alır.

Mövcud geopolitik araşdırmalardan bəlli olur ki, mədəniyyətlərarası dialoqun mədəniyyətlərarası qarşıdurmaların qabağını almaq potensialı vardır. İndiki mürəkkəb siyasi vəziyyətdə bu potensialdan maksimum dərəcədə səmərəli şəkildə yararlanmaqla bir çox fəlakətlərin qarşısını almaq mümkündür.

Bir sıra siyasətşünaslar məqsədyönlü şəkildə etnik konfliktləri dini konfliktlərlə eyniləşdirməyə cəhd göstərirlər. Buna görə də onların bir çoxunun elmi-nəzəri əsərlərində gələcəkdə hansısa şəkildə sə yaran biləcək qarşıdurmalar xristian və qeyri-xristian dinləri arasında gedəcək qarşıdurma kimi yozulur. Mövcud sivilizasiyaları da buna uyğun qütbləşdirilir.

Maraqlıdır ki, nəzəriyyəçilərin konsepsiyaları ilə dövlətlərin maraqları və mənafeələri həmişə üst-üstə düşmür. Məsələn, müasir rus siyasətşünasları (Y.Kuznetsov və V.Nikolski) öz maraqlarına uyğun olaraq xristian sivilizasiyanı qərbi-xristian və rusiya-pravoslav sivilizasiyası kimi fərqləndirirlər. Hətta bu da son deyil. Son vaxtlar Ukraynada baş verən proseslər göstərir və təsdiq edir ki, bütün bölgələr şərtidir. İngilis dövlət xadimi U.Çörçilin "İngiltərənin əbədi dostları yoxdur, onun əbədi maraqları vardır" fikrini bütün dövlətlərə aid etmək olar. Deyilənlərdən o da aydın olur ki, mövcud mübahisəli məsələlərin həllində dövlət maraqları milli-etnik maraqlardan daha üstün tutulur.

Bütün bunlara baxmayaraq obyektiv, pragmatik düşüncəli dövlət xadimləri, dünya siyasətçiləri, ziyalılar və s. tarixi təcrübədən artıq belə qənaətə gəliblər ki, indiyədək baş vermiş münaqişələrin heç birini müharibə yolu ilə həll etmək mümkün olmamışdır. Hər zaman olduğu kimi, indinin özündə də yeganə nıcat yolu - mədəniyyətlərarası dialoqdadır. Bunu Azərbaycan Respublikasının nümunəsində daha aydın görmək olar.

Ölkəmiz milli-etnik rəngarəngliyinə, fərqli dini konfesiyaaların mövcudluğuna görə dünyanın nadir ölkələrindən biridir. Nasist erməni daşnaklarının məkrli siyasətini və xalqımıza qarşı xəyanətini nəzərə almasaq, indiyə kimi Azərbaycanda milli-etnik və dini zəmində münaqişə, qarşıdurma baş verməmişdir. Bunun ən vacib səbəblərindən biri xalqımıza xas olan tarixi mental xüsusiyyətlərdir. Digər mühüm səbəb Azərbaycanda artıq 20 ildən artıq müddətdə dayanaqlı, hərtərəfli inkişaf modelinin gerçəkləşdirilməsidir. Müasir geosiyasət elmində birmənalı şəkildə təsdiq olunduğu kimi, dayanaqlı, hərtərəfli inkişaf modelini gerçəkləşdirən cəmiyyət nə qədər təhlükəsizdirsə, ondan imtina edən cəmiyyətlər bir o qədər təhlükəlidir.

Formalaşmağa başladığı dövrlərdən indiyədək, xüsusilə ötən yüzillər ərzində, Azərbaycan xalqı öz tolerantlığı ilə fərqlənmişdir; o, başqa milli-etnik, dini qruplara, müxtəlif məzhəblərə dözümlülük nümayiş etdirmişdir. Azərbaycan xalqının bu milli-etnik özünəməxsusluğu, multikultural dəyərlərə

sahibliyi onun tarixində, yaratdığı mədəniyyətdə, o cümlədən, ədəbiyyat və incəsənətində öz dolğun əksini tapmışdır. Xalqımız özünə hörməti başqalarına kin və nifrət üzərində qurmayıbdır. Əksinə, bəzi hallarda xalqımızın dözümdən məhz onun özünə qarşı istifadə olunmuş, Vətənimiz təcavüzə məruz qoyulmuş, torpaqlarımız zəbt edilmiş, xalqımıza qarşı soyqırım törədilmişdir.

Məlum olduğu kimi, ötən dövrlərdə ölkəmizdə dini sahədə ifratçılıq bəzən dini fanatizmə gətirib çıxarmışdır. Bu hal xalqımızın ümumi tərəqqisinə maneçilik törətsə də, ancaq yuxarıda sadaladığımız keyfiyyətlərə görə heç vaxt dini konfesiyaalarla ziddiyyətə səbəb olmamışdır.

Təmali ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və hazırda möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən müdrik siyasət nəticəsində ölkəmizdə milli-etnik, dini zəmində, eləcə də xalqlararası münasibətlərin digər sahələrində narazılığa, qarşıdurmalara gətirib çıxara-cıq heç bir zəmin yoxdur. Dünyanın bir çox ölkələrində digər dinlərə, xüsusilə islam dininə dözümsüzlük nümayiş etdirilir (məscid tikintisinə qadağa qoyulur, müsəlmanlar təhqir edilir, adət-ənənələrini xor yanaşılır, hətta xristian din xadimləri televiziya kameraları qarşısında müqəddəs Quranı yandırır və s.), Azərbaycanda isə hansısa dinə və onun daşıyıcılarına qarşı belə neqativ hallara yol verilməsi sadəcə mümkün deyildir.

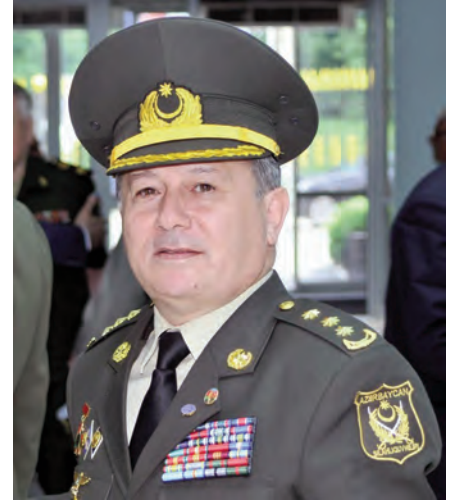
Ancaq ölkəmizin son illərdə qazandığı uğurlardan narahat olan xarici və daxili bədxahlar Azərbaycanda da bu yöndə problemlər yaratmağa çalışırlar. Son vaxtlar bəzi radikal dini qrupların fəallaşması, onların öz ağalarından aldıkları tapşırıq əsasında göstərdikləri pozuculuq fəaliyyəti dediklərimizə əyani sübutdur. Lakin qətiyyətlə demək olar ki, onların bu cəhdləri heç bir nəticə verməyib və verməyəcəkdir.

Belə təhdidlərin qarşısını dünən də, bu gün də və sabah da almağa qadir olan üç möhtəşəm qüvvəni göstərə bilərik. Bunlardan birincisi, Azərbaycan xalqının özüdür. Xalqımızın əsrlər boyu formalaşmış milli-etnik özünəməxsusluğunun başlıca cəhətləri arasında multikultural dəyərlərə sahibliyi, tolerantlığı da vardır və bu cəhətlər nəinki qorunub saxlanılmış, ötən müddətdə daim inkişaf etmişdir.

İkincisi, Prezident İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi ümummilliyə və bəşəri dəyərlərə əsaslan dövlət siyasətidir ki, bunun nəticəsində pozucu qüvvələr ölkəmizdə özlərinə münbit şərait tapa bilmirlər.

Üçüncüsü, dövlətin və xalqın təhlükəsizliyinə təminat verən qurumlar və qüvvələrin hər hansı təhlükənin və ya gözlənilən münaqişənin qarşısını qabaqcadan almağa imkan verən operativ və məqsədyönlü fəaliyyətidir. Əslində milli təhlükəsizlik anlayışının mahiyyəti də ilk növbədə, mümkün təhlükələrin qarşısını qabaqlayıcı tədbirlərlə almaq bacarığıdır.

Bu sahələrdə qazanan uğurların bir səbəbi də mədəniyyətlərarası dialoqun imkanlarından daha səmərəli istifadə olunması ilə əlaqədardır. Bu mənada, Azərbaycanda iki istiqamətdə iş aparılır:

ölkə daxilində və ondan kənarda. Ölkədaxili dialoqda başqa mədəniyyətlərə hörmətlə yanaşılıb, onun tanınmasına üstünlük verildi halda, ölkəxarici dialoqda mədəniyyətimizin daha geniş təbliğinə diqqət yetirilir.

Bu yöndə Milli Məclisin deputatı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın danılmaz xidmətləri vardır. Məhz onun fəaliyyəti sayəsində mədəniyyətlərarası dialoqun siyasi aspektləri həm də humanitar səciyyə daşımağa başlamışdır. Bu gün qürurla demək olar ki, xalqımızın bütün mədəni-mənəvi sərvətləri dünya düzənində ləyaqətlə təbliğ edilir.

2016-cı ilin Azərbaycan Respublikasında "Multikulturalizm ili" elan edilməsi Azərbaycanda mədəniyyətlər və dinlərarası dialoq mühitinin tamamilə yeni səviyyəyə qaldırılacağından xəbər verir. Bununla müxtəlif sivilizasiyaların qovuşduğu, əsrlər boyu milli-mədəni rəngarənglik mühitinin formalaşdığı Azərbaycan həmçinin dünyaya özünün yeni sabitlik və təhlükəsizlik mesajlarını çatdırmaq əzmində olduğunu bir daha nümayiş etdirdi. Çünki ayrı-ayrı millətlərin və konfessiyaaların nümayəndələrinin sülh, əmin-amanlıq, qarşılıqlı anlaşma və dialoq şəraitində yaşamağı ölkədə sabitlik və təhlükəsizlik təmin edilə bilməz. Multikulturalizmin alternativli olmayan həyat tərzinə çevrilməsi həm də məhz bunun üçün vacibdir. Son vaxtlar Suriyada, Liviyada, İraqda və digər münaqişə ocaqlarında baş verənlər bunu bir daha təsdiq edir.

Ölkəmizdə multikulturalizm artıq alternativli olmayan həyat tərzinə çevrilməsinin nəticəsidir ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sivilizasiya Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun 2016-cı ildə Bakı şəhərində keçirilməsi barədə qərar qəbul edilmişdir. 2016-cı ilin Azərbaycan Respublikasında "Multikulturalizm ili" elan edilməsi haqqında Prezident sərəncamında deyildi kimi: "Bu dünya ölkələrinin Azərbaycandakı multikultural mühitə olan münasibətinin real ifadəsidir".

Mədəniyyətlərarası dialoqun Azərbaycan modeli bir daha təsdiq edir ki, siyasi iradə və qətiyyət olan yerdə milli, dini, siyasi, irqi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, bütün insanlar əmin-amanlıq içində, talelərindən narahatlıq keçirmədən, sabahlarına inamla yaşaya bilərlər.

CƏLİL XƏLİLOV,
Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini, Dövlət İdarəçilik Akademiyasının dosenti, e/o polkovnik

SÜRÜKLƏNƏN BƏŞƏRİYYƏT QADINLA YÜKSƏLƏCƏK

**Qadın-Günəş, cocuq...Ay! Nuru Ay Günəşdən alır,
Qadınsız ölkə capuq məhv olur, zavallı qalır.
Qadın əlilə fəqət bəxtiyar olur bu cahan.
O bir mələk...onu təqdis edər böyük yaradan.
O çox sevimli, gözəl, incə,nazlı bir xilqət,
Onun ayaqları altındadır fəqət cənnət,
Qadın gülərsə, bu ıssız mühitimiz güləcək,
Sürüklənən bəşəriyyət qadınla yüksələcək...**

Hüseyn Cavid

Qadın böyük qüvvədir. Bu sözlər artıq bəlkə də, adiləşib, amma bunu təkzib etmək mümkün deyil.

Dünən də, bu gün də cəmiyyətin formalaşmasında, yeni nəslin tərbiyəsində, ailənin təməlinin möhkəmliyində qadınların incə, zərif fəaliyyəti danılmazdır.

Qadın-ana, tərbiyəçi, müəllim, dost, rəfiqə, alim, mütəxəssis və s. Bu siyahını çox uzatmaq olar. Bəzən qadınları texniki fənlərdən uzaq tutmağa çalışanlar "qadınlar texnikadan çox zəif anlaşırlar" deyərək eyham atırlar. Ədəbiyyatı, musiqini isə onlarsız təsəvvür etmək qeyri mümkündür. Axı qadınlar olmasaydı əsərlərin qəhrəmanları, mənalı kim və nə olardı?! Mən istəyirəm ki, artıq bu cahan, dünya bu həqiqəti qəbul etsin:

Qadınsız həyat, dünya yoxdur, yarandığı gündən...

Azərbaycan Qadını gözəldir, sevimlidir, fədakardır, şefqətli, qadınların qəhrəmanlığı bitmir, istər çətin, istərsə də adi vaxtlarda - onlar hər əzaba qatlaşırlar. Qadın dünyaya övlad gətirir, onu boya-başa çatdırır və hər zaman övladının yanında olur. Bizim ailələrdə qadın kişinin başının tacı, oğul övladı vuran əli, qız övladı qurub-yaradan əlidir.

Azərbaycan Qadını həmişə öndə olub!

Tarixə qısa nəzər salaq, qəhrəman və azad ruhlu qadınlarımızı xatırlayaq.

Şübhəsiz, başda dünyanın ilk qadın hökmdarı Tomris Xatun gəlir; rəhbərlik etdiyi Massaget çarlığını (müasir

Azərbaycan Respublikası ərazisində) fars Əhəməni hökmdarı II Kirin hücumundan qoruyan, onun qoşununu məğlub edən, öldürülən Kirin başını isə qan dolu qaba saldırıb "Həyatında qan içməkdən doymamışdın, indi nə qədər istəyirsən iç bu insan qanından" - deyən qəhrəman Türk qadını!

Sara Xatun - Şərqdə ilk diplomat qadın; Ağqoyunlu hökmdarı Uzun Həsənin anası!

Məhsəti Gəncəvi - Şərqi ilk şairəsi! Azərbaycan intibahının parlaq nümayəndəsi!

Heyran xanım - Azərbaycanın azad ruhlu şairəsi!

Aşıq Pəri - Azərbaycanın ilk qadın aşığı; eləcə də Qarabağın ilk qadın şairi!

Xurşidbanu Natəvan - görkəmli şairə, xeyriyyəçi və mənəvi, ictimai xadim; açıqfikirli və dəyanətli Azərbaycan xanımı!

Nigar Şıxlinskaya - yeni çağırışlara səs verən, ali təhsil alan ilk Azərbaycan qadını və ilk azərbaycanlı şefqət bacısı!

Sona xanım Vəlixan - Azərbaycanda ilk ali təhsilli həkim qadın!

Həmidə Məmmədquluzadə - Azərbaycanda oğlanlarla qızların birgə oxuduğu ilk məktəbin yaradıcısı!

Gövhər Qaziyeva - səhnəyə çıxan ilk azərbaycanlı aktrisa!

Şövkət Məmmədova - Azərbaycanın ilk peşəkar qa-

dın müğənnisi!

İzzət Orucova - ilk azərbaycanlı kinoaktrisa (eləcə də ilk xanım neft mühəndisi və kimyaçı akademik); "Sevil" və "Almaz" filmlərində azad Azərbaycan qadının obrazını yaradan xanım!

Leyla Məmmədbəyova - Azərbaycanda, Qafqazda, Cənubi Avropa və Yaxın Şərqdə ilk qadın tēyyarəçi!

Qəmər Almaszadə - ilk azərbaycanlı balet rəqqasəsi!

Şövkət Səlimova - Azərbaycanın ilk qadın gəmi kapitanı!

Ağabacı Rzayeva - ilk azərbaycanlı qadın bəstəkarı!

Şəfiqə Axundova - Şərqdə ilk opera yazan bəstəkar qadın!

Bu, hələ tam siyahı deyil! Baxın, Azərbaycan Qadını

təbiətdən azad ruhlu, cəsur olmasaydı tarixin bütün mərhələlərində, bu qədər risklər önündə ilklərə imza ata bilərdimi? Bu ilklər isə təkcə Azərbaycanın yox, həm də Qafqazın və Türk-İslam dünyasının tarixinə yazılıb!

Bəşəriyyət tarixində ən əlamətdar günlərdən biri olan 8 Mart günü ilk dəfə 1911-ci ildə Almaniya, Avstriya, İsveçrə və Danimarkada, 1913-cü ildə Rusiyada bu gün qeyd edilməyə başlanıb. 1975-ci ildə BMT tərəfindən ilk dəfə 8 Mart Beynəlxalq Günü olaraq keçirildi. İki il sonra 1977-ci ildə isə nəha-

yət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ümumi Qurultayında 8 mart, qadın hüquqları və beynəlxalq sülh günü olaraq qəbul edildi. Azərbaycanda isə bu bayram 1917-ci ildən qeyd olunur.

Ümummilli lider Heydər Əliyev 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar bayramı ilə bağlı deyirdi: "Bu bayram, doğrudan da bizim bütün bayramlar içərisində ən gözəl bayramdır. Çünki bu qadınlara həsr olunubdur. İnsan cəmiyyətində

qadının rolu, əhəmiyyəti məlumdur. Qısaca onu demək olar ki, qadınsız insan yoxdur, qadınsız həyat yoxdur. Qadınlar cəmiyyətdə, həyatda göstərdikləri bütün başqa xidmətlərlə yanaşı, ona görə ən yüksək qiymətə layiqdirlər ki, onlar anadırlar..."

Bütün qadınların özünə məxsus seçimi var. Karyera və ya ailəyə və uşaqlara özlərini qurban edirlər. Çətin də olsa cəmiyyətimizdə ikisini bir arada idarə etməyi bacaran qadınlarımızda az deyil.

Bu gün Azərbaycan xanımları ictimai həyatın bütün sahələrində kişilərlə çiyin-çiyinə addımlayır hətta onlardan geri qalmırlar. Biz zərif ola bilərik amma zəif deyilik.

Azərbaycan qadınının əzəməti bu gün dünya ictimaiyyətinə Azərbaycanın Birinci Xanımı Mehriban xanım Əliyevanın simasında daha qabarıq təqdim olunur. Heydər Əliyev Fondunun preziden-

denti, YUNESCO-nun və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, Millət vəkili Mehriban xanım Əliyeva bütün dünyaya sübut etmişdir ki, Azərbaycan qadını həm gözəl ana, həm də fəal ictimai xadim ola bilər.

Respublika Veteranlar Təşkilatında hal-hazırda işləyən xanımlarımız barədə bunu deyərdim ki, işlərinə məsuliyyətlə, sevgi ilə yanaşan, eyni zamanda qayğıkeş bir ana, fədakar nənə və ailəsinə sədaqətlə bağlı olan bir qadınlardır. Onların qayğıkeşliyi, prinsipliliyi, gülərlüzlüyü və sədaqəti bizim təşkilatımızın fəaliyyətinin əsas məramıdır.

Təşkilatımızın xanımlarına və onların simasında bütün Azərbaycan qadınlarına bir arzum var. Təkcə bu gün - 8 mart bayramında yox, sabah da, o biri gün də - daim üzünüz gülsün, qəlbinizdə təbəssüm, sevinc gözleminizdən əksik olmasın, əziz xanımlarımız! Su qədər təmiz, həyat qədər canlı, çiçək qədər təravətli və gözəl qalası-

nız. Qadın adını, ana adını və şərəfli nənə adını daşımağı Sizlərə və hər bir azərbaycanlı xanıma arzu edirəm. Unutmamalıyıq ki, bəşəriyyətin yaradan çoxunu təşkil edən qadınlar, analar - bu zərif məxluqlar həyatın mənası, bəzəyi və əbədi gözəlliyidir.

**İradə İbrahimova,
Respublika Veteranlar
Təşkilatı Veteranların Sosial müdafiəsi şöbəsinin mütəxəssisi**

Martin 8-də Nizami Rayon Mühəribə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranlar Təşkilatının sədri Yəhya Ağayev **Yəhya Ağayevin təşkilatçılığı ilə 8 mart Beynəlxalq Qadınlar Günü və Çərşənbə bayramı münasibəti ilə Təşkilatının fəal qadın və kişi üzvlərinin iştirakı ilə geniş bayram tədbiri keçirmişdi. Tədbirdə rayon ictimai qurumlarının sədrləri, ziyalılar və media nümayəndələri iştirak etmişlər. Y. Ağayev Veteranların bayramlarını ürəkdən təbrik etmiş və onlardan bir çoxunu fəxri fərmanlar ilə təltif etmişdir.**

Tədbiri giriş sözü ilə Nizami Rayon Veteranlar Təşkilatının sədri e/o mayor Yəhya Ağayev açdı. O Azərbaycanın hər bir vətəndaşına o cümlədən qadınlara göstərilən diqqət və qayğıdan danışdı.

Yəhya Ağayev çıxışında daha sonra qeyd etdi: "8 mart Beynəlxalq Qadınlar Günü Azərbaycan Qadınlarının Fədakarlığı günü demək olar. Qadın dünyaya insan bəxş edən ana, ziyalı şəxs, sadıq həyat yoldaşı, həm də gözəlliklər yaradan müqəddəs varlıqdır. Qadın təmiz qəlbi, saf əqidəli tərbiyəçidir.

Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin uğurlu dövlət idarəçiliyi sayəsində bölgələrin inkişafına yönəldilən sosial-iqtisadi proqramlar, dünya iqtisadi sistemində sürətli inteqrasiya, düşünülmüş və balanslaşdırılmış xarici siyasət Azərbaycanın regionda lider dövlətə çevrildiyini təsdiqləyir.

Sosial həyatın elə bir sahəsi yoxdur ki, orada qadınlar təmsil olunmasınlar. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO-nun və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva bütün dünyaya sübut etmişdir ki, Azərbaycan qadını həm gözəl ana, həm də fəal ictimai xadim ola bilər.

Azərbaycan xalqının tarixində görkəmli qadın şəxsiyyətlər az olmamışdır. Hələ Böyük Vətən Müharibəsi illərində Vətənin qorunması üçün kişilərlə

Qadınlar günü Nizami rayonunda

birlikdə yaşından, sənətindən və milliyətindən asılı olmayaraq bütün qadınlar ayağa qalxmışdı.

Azərbaycan qadın və qızları Böyük Vətən müharibəsi illərində cəbhədə xüsusi dəyanətlə özlərini göstərmişlər. 10 min nəfərdən çox azərbaycanlı qızları cəbhəyə getmişlər. Çoxları demək olar ki, bütün hərbi itxaslara malik idilər. Onlar döyüş təyyarələ-

rini, tankları idarə edirdilər, pulemyotçu və topçu, avtomatçı və snayperçi, tibb işçiləri, rabiteçi olublar.

Arxa cəbhədə qadınlar neft buruqlarında, dəmir yollarında, kənd təsərrüfatı texnikası - traktor, kombayn və başqa sahələrdə də kişiləri əvəz edirdilər.

Eyni zamanda qadınlarımız tibb bacısı olaraq 18-20 yaşlarında Azərbaycan oğulları ilə bərabər könüllü surətdə cəbhəyə getmişlər və fədakarlıqla döyüşlərdə düşməne qarşı vuruşmuşlar. Fatma Səttarova, Mariya Stepanovna Rəzayeva, Rəhimova Vera Alekseyevna, Qaziyeva Tacirə Həmid qızı və başqalarını misal gətirmək olar. Hal-hazırda bu qadınlar respublikanın veteran hərəkatında öz fəal iştiraklarını davam etdirirlər. Azərbaycan anaları Böyük Və-

tən müharibəsində tarixi qələbənin qazanılmasında 700 mindən çox igid oğlan və qızları, düşməne qarşı döyüşə yola salmışlar. Böyük Vətən müharibəsində Azərbaycan oğul və qızlarının faşizmin məhv edilməsində göstərdikləri qəhrəmanlıqlar, onların həyat tərz və fəaliyyəti gənclərimiz üçün əsl nümunə, vətənpərvərlik məktəbidir. Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal olunması nəticəsində yüzlərlə qadınlarımız şəhid olmuşlar.

Qarabağ müharibəsində 400 mindən çox qadın və 300 mindən çox uşaq qaçqın və məcburi köçkün düşmüşdür. Onlardan yüz minlərlə qadın, qız öz evlərini itirmiş, ailələri dağılmışdır. Bu gün qaçqın və məcburi köçkün, həmçinin şəhid ailəsi olan və müharibənin ağırlığını çiyinlərində daşıyan qadınlarımızın fədakarlığını xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bütün bu çətinliklərə baxmayaraq köçkün qadınlarımız özlərində güc tapmağı bacarıblar, başlarına gələn faciələri ürəklərində yaşadaraq gələcəyə ümidlə baxırlar. Azərbaycan hökuməti həmin qadınların ictimai-siyasi, sosial həyata inteqrasiya edilməsi üçün bütün qüvvəsini səfərbər etmişdir. Hazırda bu qadınlar arasında millət vəkili, müəllimlər, həkimlər, dövlət qulluqçuları, kənd təsərrüfatında çalışanlar vardır.

Azərbaycanda hələ də müharibə vəziyyəti davam edir. Belə bir dövrdə bizim əsas məqsədimiz fəaliyyətimizi Respublika Veteranlar Təşkilatının tələblərinə və tövsiyələrinə uyğun qurmaq, Gənc nəslin vətənpərvərlik tərbiyəsini təbliq etmək və Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənablarının ətrafında sıx birləşməklə, onun apardığı məqsədyönlü siyasəti dəstəkləməkdir."

Daha sonra veteranlar və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri çıxış etdilər. Tədbir bəddi hissə ilə davam etdi. Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

Azərbaycan Veteranı

Gözlərə həkk olunan müharibə

Məmmədov Bəkir Xanlar oğlu 1920-ci ildə Zərdab rayonu-nun Körpükənd kəndində anadan olmuşdur. 1937-ci ildə Göyçay Pedaqoji Texnikomuna daxil olmuşdur. 1941-ci ildə Texnikumu bitirərək ibtidai sinif müəllimi ixtisasına yiyələnmişdir. Doğulub boya başa çatdığı kənddə bir neçə ay müəllim kimi fəaliyyət göstərdikdən sonra elə həmin ilin aprel ayında hərbi xidmətə çağırılmışdır. Bakıdan öz həmyerliləri ilə birgə Sunskə göndərilmiş və bir neçə ay burada siravi kimi xidmət etmişdir. Elə müharibənin başlaması xəbərini də burada eşidir.

Bəkir Məmmədov müharibə xatirələrini qəzetimizlə paylaşıdı. O müharibə haqqında danışarkən hadisələr sanki indi olmuş kimi həyəcanlanır, hadisələr gözlərində əks edilirdi, çünki müharibə onun gözlərinə həkk olunub. Bəkir babanın qəlbindəki müharibə alovu hələ də sönməmişdir. Bu alov onun günü bu gündə ədalətsizliyə, işğalçılığa, faşizmə qarşı savaşağa cəsur döyüşçü kimi hazır olduğunu göstərir.

"1941-ci ilin iyun ayında hərbi hissəmizdə müharibənin başlanmasını xəbəri yayıldı. Biz bilmirdik ki, müharibə olacaq. Hər birimiz sadə əsgər həyatı yaşayırdıq. Sovet-Fin müharibəsində hərbi texnikanın və silah sursatın çox hissəsi işlədilmişdi. Hərbi hissəmizdə silah və sursat cəhətdən məhdudiyyətlər var idi. Müharibənin nə olduğunu Finlandiya ilə müharibədə anlamışdıq. Onun ölüm saçdığını, aclıq və səfalət gətirəcəyini bilirdik. Amma Böyük Vətən

müharibəsinin bu qədər dəhşətli olacağını, düşündüyümüzdən də acınacaqlı olacağını təssəvvür belə edə bilməzdik.

Müharibə başlandıqı vaxtda bizim hərbi hissədə təlimlər artırıldı. O dövrdə silah növləri yetərinə mövcud idi. Qısa bir müddət ərzində bütün silahlardan atəş açmağı öyrəndik. 1941-ci ilin payızında bizi ön cəbhəyə faşistlərlə döyüşə göndərdilər. Belarusiyanın Qomen şəhərinə piyada kimi döyüşə qatıldım. İlk döyüşümüz Qomen şəhərində oldu. Düşmən bizdən daha yaxşı silahlanmışdı.

1941-ci ildə müharibənin əvvəllərində düşmən qarşısında tab gətirmək çox çətin

işlədirdilər.

1942-ci ildə ildə artıq vəziyyət dəyişdi. Hərbi istehsalımız güclənmişdi, alman faşistləri isə təbiət tərəfindən məğlub edilmişdilər. Rusiya çöllərinin sərt iqlimi onları təqətdən salmışdı. Texnikalar bataqlıqlarda, çaylarda məhv olur, yararsız hala düşürdü. Almanları bizimlə bərabər təbiət də məhv etdi. Bizə onlardan zəif silahlanacaq da təbiətlə necə davranmalı olduğumuzu bildirdik. Texnikalarımız isə yerli şəraitə uyğun istehsal edilirdi.

1943-cü ildə müharibənin gedişatı dəyişmişdi. Faşistlər geri çəkilib bizə hücum keçirdik. Biz onları mühasirəyə alır, onlara silah sursatın, eləcə

idi. Silah-sursatımızsa mövcud vəziyyətə görə azlıq təşkil edirdi. Motorların müharibəsində biz gücsüz idik. Düşmən havadan bombardıman edir, tank və toplarsa aramsız atəşlə bizi geri çəkilməyə məcbur edirdi. Atrıq Qomen şəhəri geridə qalmışdı. Biz indi Qalmıx çöllərinə gəlib çatmışdıq. Döyüş hər bir torpağı cənginə almışdı.

Cəbhədə gündə minlərlə insan ölür, yaralanırdı. Əsir düşmənlərdənsə heç bir xəbər gəlmirdi. Onların sonrakı taleləri haqqında heç bir xəbərimiz olmurdu. Bir-cə onu bilir ki, faşistlər onlarla amansız davranır və qul kimi

də ərzağın getirilməsinə mane olurduq. Düşmən mühasirəyə tab gətirə bilmirdi. 1944-cü ildə Belarusiyanı azad etdik. Belarusiyanın azad olunmasında mənə əlimdən artıqlaması ilə etdim. Qələbəyə görə medalla mükafatlandırıldım. Hətta bu gündə belarusyalılar bizləri unutmuşlar.

Mən 3-cü Belarusiya frontunda xidmət etmişəm. Daha sonra qvardiyamız Belarusiyadan sonra Polşanın, Pozdnanın azad edilməsində də iştirak etdi. Biz Berlinə qədər gəlib çatmışdıq. Hətta bizim qvardiyamız Berlinə ən tez çatanların sırasında idi. Lakin o dövrdəki siyasi mə-

sələlərə görə biz deyil, Jukovun tabeçilişində olan ordu Berlinə birinci daxil oldu.

Böyük Vətən müharibəsində partizan hərəkətinin rolu danılmazdır. Partizanlar faşistləri vahiməyə salmaqla yanaşı onların anbarlarını əsas nəqliyyat yollarını parladırtdılar. Bizim bölükdə Polşadan üç partizan da var idi. Birgə döyüşüb, bir neçə əməliyyatda iştirak etdilər.

1946-cı ilin yaz aylarından birində (indi hansı ay olduğunu xatırlamıram) müharibədən qayıtmışam. Üstündən neçə illər keçib... Xatirələrim də qocalıb mənim kimi. Şükürlər olsun özümü cavan hiss edirəm, əsas insanın ruhu cavan olsun o zaman həyat onun üçün gözəl və parlaq olacaqdır. Müharibə xatirələrim çoxdur və bu gündə o günləri düşünən kimi xatırlayıram. Sanki hər şey dünən olub. Gəncliyim müharibənin ən qanlı günlərinə təsadüf etdi. Müharibə həyatımın ən gözəl günlərində mənə yoldaşlıq etdi. Hər anım ölüm və təhlükə ilə qarşılaşdırıldı.

Böyük Vətən müharibəsində döyüşmək, sağ qalmaq, ölümə meydan oxumaq insanın öz əlindən gəlməyəcək bir şeydir. Taleyimizi, nə qədər yaşayacağımızı bir tək Allah bilir. Mənim daha çox xatırladığım xatirəni sizinlə bölüşmək istəyirəm. Bu qanlı döyüşlərin birində taleyin hökmü ilə sağ qaldığımla bağlıdır. Müharibənin əvvəli idi. Faşistlərin hücumu qarşısında tab gətirə bilməyib geri çəkildik. Döyüş-döyüşə çay sahilinə yaxınlaşmışdıq. Almanlar arxamızca texnika ilə irəliləyirdilər. Artıq bizə demək olar çatmışdılar. Çayı sonuncu keçənlərdən biri də mən idim. Çayı keçməli idim. Üzməyə başladığım anda faşistlər ar-

tıq burada idilər. Onlar çayı keçən hər kəsi atəşə tuturdular. Nə edəcəyimi bilmirdim. Elə bu anda bir ördək balaları ilə birgə mənim yanıma üzüb gəldilər. Başım suyun üzündə idi. Ördəklər başımın ətrafına yığışdılar və mənimlə birgə digər sahilə tərəf üzdülər. Almanlar çayı gözdən keçirəndə mənə tap bilmədilər. Beləcə çayı keçib müdafiədə dayanan əsgərlərin yanında mövqe tutdum. Onu da qeyd edirəm ki, üzümə uşaqlıqdan bacarırdım. Kəndimizdəki çay uşaqlıq çağlarında yay əyləncəmizin ayrılmaz hissə idi.

2013-cü ildə Volqoqrad-keçmiş Stalinqradda oldum. Müharibənin ən şiddətli döyüşünü xatırladım. Elə bil xatirələrim təzələndi. Həzi Aslanovun abidəsini ziyarət etdim.

Müharibədən qayıtdıqda işçilərə, daha çox da savadlı kadrlara ehtiyac var idi. İnstitutlarda tələbələr azlıq təşkil edirdi. 1946-cı ildə sorğu-sualdan sonra Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun Təbiət-coğrafiya fakültəsinə (onda bu cür adlanırdı) daxil oldum. İnstitutu bitirdikdən sonra bir sıra vəzifələrdə çalışdım. 1954-cü ildə Bakı şəhərinə ailəmlə birgə köçdüm. O gündən Bakıda yaşayıb müxtəlif işlərdə çalışdım. Dörd övlad atasıyam. Mən xoşbəxt insanam. Gəncliyim müharibənin odu, alovu arasında keçsə də, özümü həmişə şanslı insan hesab edirəm.

Bu gün hökumətimizin veteranlara göstərdiyi qayğıdan olduqca razıyam. Möhtərəm prezidentimiz cənab İlham Əliyev xalqımızın rifahı, ölkəmizin

güclənməsi, qüdrətlənməsi üçün əlindən gələni əsirsəmir. Biz veteranları da heç bir zaman unutmur. Daim diqqət mərkəzində saxlayır. Hər zaman bizə göstərilən qayğıni hiss edirik. Mənə 2012-ci ildə avtomobil verildi. Hər il 9 may ərəfəsində Prezidentimiz bizi təbrik edir. Yüksək məbləğdə bir-dəfəlik müavinət verir.

Biz veteranlar bütün tədbirlərə dəvət olunuruq. Hər bir gəncin vətənpərvər ruhda tərbiyəsində, əsl azərbaycanlı kimi yetişməsində əlimizdən gələni əsirsəmir. Gənclərə vətənpərvər olmağın vacib olduğunu bildiririk. Mən hər bir çıxışmda qeyd edirəm ki, Böyük Vətən müharibəsində faşizmin iç üzünü gördüm. Onun necə bir bədxah ideologiya olduğunu dərinləndirirdim. Amma ermənilərin xalqımıza qarşı törətdikləri faciələri gördükdə erməni ideologiyasının faşist ideologiyasından daha pis və mənfur olduğunu anladım. Bu əsl vəhşilik və vandallıqdır. Xocalı soyqırımı tarixin ən dəhşətli faciəsidir. İnanıram ki, torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəyik. Qələbə bayramımızı Qarabağda keçirəcəyik. O gün uzaqda deyil.

Gənclərimizin vətənpərvərlik tərbiyəsi, savadı, dünyagörüşü çox yüksəkdir. Onlar bizim gələcəyimizdir və əminliklə deyə bilərik ki, gələcəyimiz əmin əllərdədir.

Ülvi İbrahimli

71 il sonra qovuşdular

Amerika Birləşmiş Ştatlarında 93 yaşlı müharibə veteranı uzun illərdir həsrətini çəkdiyi ilk sevgilisini internetdə, skype vasitəsilə tapıb. Belə ki onlar ikinci dünya müharibəsində ayrı düşmüşdülər. Bu ayrılıq düz 71 il sürdü.

Ötən əsrin ortalarında, ABŞ ordusunda ikinci dünya müharibəsinə yollanan və Böyük Britaniyada qulluq edən Norvud Tomas Coysi Morislə 1944-cü ildə Temza çayı sahilində tanış olub. Tomas, bu qızı o qədər çox sevib ki, hətta Morisin valideynləri ilə də görüşüb və onlara niyyətini izah edib. Amma hərbi qulluqçu olduğundan Vaşinqtondan gələn göstərişlə ölkəsinə qayıtmalı olan Tomas

Morisdən ayrı düşüb.

Tomas Coysi, ikinci dünya müharibəsindən sonra Morisə çoxsaylı məktublar yazsa da, onlar bir-birinə qovuşa bilməyib. Başqa-

sına ərə getsə də, Moris də amerikalı sevgilisini heç vaxt unutmayıb. Bir müddət əvvəl oğlu Robertə internetdə Tomas Norvudu axtarmağı xahiş edən qadın, ömrünün ahıl çağında onu tapa bilib. Temza çayı sahilindəki romantik görüşlə yarıda kəsilən ünsiyyət, 71 il sonra skype vasitəsilə yenidən bərpə olub.

Tomas uzun illər Morisi axtarıbmış. Amma onunla eyni ad və soyadda olan başqa bir qadının təyyarə qəzasında öldüyünü eşidəndə axtarışlara son verib. Morisi yenidən tapdığına görə çox sevindiğini bildiren amerikalı, indi xərcəng xəstəliyindən əziyyət çəkir. Bununla belə, ömür vəfa etsə gənclik illərində olduğu kimi yenə Londona, Temza çayı sahilinə gələrək Coysi Morislə görüşəcəyini vəd edib.

Azərbaycan Veteranı

Azərbaycanın ilk ordu generalı

“General Səməd bəy Mehmandarov döyüş meydanlarında ki yüksək peşəkarlığı və zabıt şərəfinə hədsiz sədaqəti ilə Azərbaycan xalqının hərbi salnaməsinə unudulmaz səhifələr yazmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaradılarkən ordu quruculuğu prosesinin bütünlüklə milli zəmin üzərində həyata keçirilməsi, hərbi potensialın məharətlə istiqamətləndirilməsi və konkret tarixi şəraitdə ölkənin ərazi bütövlüyünün, hərbi təhlükəsizliyinin layiqincə təşkil edilməsi məhz onun fəaliyyətinin nəticələridir”.

General Səməd bəy Mehmandarovun 160 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamından

Tanrı qisməti, alın yazısı. Tanrıdan qeyri kimsə bu qismətdən kimin payına nə düşdüyünü müəyyən edə bilməz. Bəlkə də insanın min illərlə qədərin hökmünə boyun əyməyə vadar edən ən böyük hikmətlərdən biri elə budur: insan heç vaxt öz taleyinin nə ilə bitəcəyindən xəbərdar olmayıb. Bir günün içində möhtəşəm saraylar, nəhəng abidələr yerlə yeksan olub, abad şəhərlər viran qalıb. Dünyanı qarşısında diz çökdürən cahangirilər bir qəfil zərbədən elə bədriyəyə, yəni bir daha qədləri düzəlməyib. Yaxud əksinə, hamının vecsiz saydığı birisi fələyin gərdisi ilə kimsənin ağlına gəlməyən mərtəbəyə yüksəlib. Bəlkə buna görə nağıllarda dünyadan sonsuz köçmüş hökmdarın yerinə yeni taxt-tac sahibini seçmək istəyən xalq şahlıq quşu uçurdu. Bu quş da qədərin yazısı ilə kimin qismətində varsa onun başına qonurdu.

Bir də xalqın, millətin qismətinə düşən, yeri kimisəylə əvəzəlməyəcək, alınına bir parçası olduğu Vətənin taleyində müstəsna rol oynamaq qisməti yazılmış nadir insanlar var. Nə yaxşı ki, Azərbaycanın taleyində belə insanlar az olmayıb. Türk yurdunun bir parçası olan Oğuz elinin bəxti bu sarıdan tanrı sevgisinə daha çox tuş gəlib. Ulu Dədəmiz Oğuz Xaqandan, Alp Ər Tunqandan üzü bu yana hərəsi bir elə arxa, dayaq olan, qaya- yaran yaran gücü ilə ağılı tən gələn onlarla başbuğlarımız, öndərlərimiz, sözü dağdan ağır, çiçəkdən zərif ozanlarımız gəlib gediblər. Özü də təkcə oğuzların deyil, dövrü-qədimdən bütün türk ellərinin bəxti iki şeydə xüsusilə gətirib. Türk ellərində həmişə qüdrətli söz, sənət adamları, bir də ən böyük orduları çəkib ardınca aparmağa, ən qəvi düşməne qalib gəlməyə qabil sərkərdələr olub. Birinci zümrənin varlığı daha çox millətin tanrı sevgisindən, tanrı seçimindən qaynaqlanan saflığının, təfəkkür və tənqidi zənginliyinin nəticəsidir, ikincilərin bu millətin payına ərmağan edilməsi bütün özəl xüsusiyyətlərlə yanaşı, həm də türkün “Tanrı” deyə sidqi ürəkdən əl açdığı ulu göylərin onu himn etmək üçün göndərdiyi töhfəsidir.

Səməd bəy Mehmandarov bu milləti himn etmək göylərdən göndərilmiş qüdrətli sərkərdələrdən biridir. Tanrı ondan qabaq və sonra da türklərə neçə qüdrətli sərkərdə bəxş edib. Ancaq

Səməd bəy bu neçələrin arasında adı sıra nəfəri deyil, onların ən uca mərtəbədə dayananlarından, adı ən ehtiramla çəkilməyə layiq olanlarından biridir. Səməd bəy Azərbaycanın taleyində çox böyük rol oynamış, ilk müstəqil respublikanın 40 min nəfərlik ordusunu yaratmış və bununla da yüz illərdən sonra xalqın əzəli haqlarından biri sayılan özünümüdafiə imkanlarını yenidən özünə qaytarmış bir şəxsiyyətdir. Səməd bəy bənzərsiz, ictimaiyyətə layiq, ancaq eyni zamanda son dərəcə mürekkəb və zəngin bir ömür yaşamış insandır. Əsla təsadüfi deyil ki, onun haqqında yazan bütün müəlliflər bu fikirdə olublar və onların hamısının eyni fikrə gəlməsində qəribə heç nə yoxdur. Çünki Səməd bəy sadəcə olaraq on minlərlə, yüz minlərlə adi yaradılmışlardan biri deyildi, o, tanrı tərəfindən bu Vətənin taleyində mühüm rol oynamaq üçün seçilmiş bir şəxs idi və özünün istəyi ilə onun adı bir insan ömrü yaşaması əslində mümkün-süzdür.

Səməd bəy Mehmandarov 1855-ci il oktyabr ayının 16-da Lənkəran quberniyasının Lənkəran şəhərində anadan olmuşdur. Quberniya katibi işləyən atası Sadıqbəy Qarabağdan köçüb gəlmiş zədağan idi və onun öz oğluna istənilən səviyyədə təhsil verməyə imkanı çatırdı. Buna görə də ilk təhsilini Bakı rəisliyi məktəbində alan Səməd bəyin biliklərə kifayət qədər yiyələndiyi təqdirdə, Qərbin istənilən ali məktəbində oxuması mümkün idi. O isə doğrudan da, hərtərəfli bilik qazınmaq üçün ciddi səy göstərmiş, realia məktəbin proqramı çərçivəsində öyrədilənləri tam mənimsəmiş, gələcəkdə əldə edəcəyi mükəmməl elmi biliklərin ilkin təməlini yaratmışdı. Ancaq atasının və atasının əmisi oğlu Xan bəy kimi yaxın qohumlarının tövsiyələrinə baxmayaraq, 16 yaşlı Səməd mülki təhsil ardınca getmək, sonra quberniya idarələrindən birində hansısa vəzifə tutmaq fikrində deyildi. Bəlkə də məhz bu yolu seçmiş atasının yolunu davam etdirməsi ona daha sakit və uzaqmənzilli bir həyat bəxş edə bilirdi. O isə bunu istəmirdi, ona görə də bu sayaq təkliflərə eyni konkret cavabı verirdi, “yox”. Damarlarında qanı qaynayan bu coşğun gəncin məqsədi tamam başqa idi. O, hərbi olmaq, millətini əsgəri xidmətə belə layiq gör-

məyən bir dövlətdə rütbələr almaq, çiyinlərində fərqləndirici zabıt ulduzu gəzdirmək istəyirdi. Yalnız şöhrət xatirinəmi, yaxud hərbi geyiminin Qafqazın bir parçası olan Azərbaycan kimi “milli ucqar” sayılan bir məmləkətdə xarici görünüşcə cəlbədiciləşmək üçün mü? Bəlkə bu sənətin arxasınca düşməsində yaşma uyğun bir macəraçılıq həvəsi vardı, yoxsa, gənclik romantikası idimi onu çəkən? Bütün bu sualların da bir cavabı vardı: xeyr. Tək özünə məlum idi ki, bu yolu təsadüfi seçməyib, hələlik axırdək izah edə bilməyəcəyi hisslər, onu istiqamətləndirən güclü daxili istək məhz bu addımı atacağına qəti inam yaratmışdı. Özü də bu qəti fikrindən onu kimsə döndərə bilməzdi, çünki bu yol tanrı qisməti ilə cızılmışdı, hərbi ömrü yaşamaq onun alın yazısı idi.

Seçimində qəti israr edən Səməd 16 yaşında ikən Peterburqda yerləşən ikinci Konstantinovka artilleriya məktəbinə daxil olur və 1875-ci ildə təhsilini uğurla başa vurur. Qarşıda isə onu uzun və ağır hərbi xidmət illəri gözləyirdi. Bu illərin çox böyük bir hissəsini o qanlı müharibələrdə, ölüm-dirim savaşlarında keçirəcək, Vətəndən xeyli uzaqlarda olacaq və ən başlıcası təmsil eldiyi millətin adını həmişə ucaldacaqdı. Hələlik isə 1875-ci il idi və Peterburqda yunkerlər məktəbini yenidən bitirmiş Səməd boy ilk təyinat yerinə göndərilirdi. Ancaq ilk addımdan özünü nizam-intizamla və bacarıqlı kadr kimi göstərən Səməd bəyin podpruçik rütbəsi alması üçün o qədər də müddət lazım gəlmir.

Elə həmin ilin dekabr ayında ona bu rütbəni verirlər. Bir neçə müddətdən sonra isə xidmətdə xüsusi fərqləndiyinə görə, o, üçüncü dərəcəli “Müqəddəs Stanislav” ordeni ilə təltif edilir. “Odlar yurdu” qəzetinin 13 iyul 1989-cu il tarixli 13-cü sayında böyük sərkərdənin həyatının bundan bir qədər sonrakı dövrü, daha konkret desək 15 il keçəndən sonrakı xidmət illəri haqqında yazan M.Əliyev aşağıdakı məlumatları çatdırırdı: “Səməd bəy 1890-cı ildə kapitan rütbəsi almış, 1891-ci ildə isə ikinci dərəcəli “Müqəddəs Stanislav” ordeninə layiq görülmüşdür. 1894-cü ildə Səməd bəy hərbi komandanlığın əmri ilə Varşava hərbi dairəsinin sərəncamına göndərilmişdir. 1896-cı ildə o, ikinci dərəcəli “Müqəddəs Anna” ordeni ilə təltif edilmişdir. 1898-ci ildə podpolkovnik rütbəsi alan Səməd bəy Mehmandarov Zabaykalye artilleriya diviziya- sının komandiri təyin edilmişdir. O illərdə diviziya Mancuriyada yerləşirdi. 1900-1901-ci illərdə Çində antiimperialist hərəkatının yatırılmasında Səməd bəy Mehmandarovun komandir olduğu diviziya da iştirak etmişdir. Lakin Səməd bəy Mehmandarov silahsız Çin əsgərlərinə atəş açmağa ra-

zı olmamışdır. 1901-ci ildə S.Mehmandarov polkovnik rütbəsi və üçüncü dərəcəli “Müqəddəs Vladimir” ordeni, habelə üstündə “Qəhrəmancasına fərqlənməyə görə” sözləri yazılmış qızıl qılınc almışdır. Rus-yapon müharibəsi zamanı Port-Artur şəhərini qəhrəmancasına müdafiə edən Səməd bəy Mehmandarov 1904-cü il oktyabr ayının 22-də general-mayor rütbəsinə və dördüncü dərəcəli “Müqəddəs Georgi” ordeninə layiq görülmüşdür. 1907-1910-cu illərdə Səməd bəy Mehmandarov 3-cü Sibir ordusunda artilleriya rəisi işləmişdir. 1908-ci il iyulun 13-də hərbi xidmətlərinə görə ona general-leytenant rütbəsi verilmişdir.

Birinci dünya müharibəsində Səməd bəy Mehmandarov Varşava əməliyyatı istiqamətində olmuş və payızda burada rus qoşunları almanlar üzərində tam qələbə çalmışdılar. Bu və başqa cəbhələrdə göstərdiyi sərkərdəlik məharətinə görə Səməd bəy Mehmandarova 1915-ci il martın 22-də artilleriya üzrə tam general rütbəsi verilmişdir (bu müasir Silahlı Qüvvələrdə orduda ordu generalı rütbəsinə bərabərdir - L.Ş). 1917-ci ilin aprel ayında o, istefaya çıxmışdır. Bu zaman o, Rusiyanın “Stanislav”, “Anna”, “Vladimir” və “Georgi” ordenlərinin bütün dərəcələrinə layiq görülmüş, İngiltərə, Fransa, Rumıniya və İranın ordenlərini almışdı. İstefaya çıxdıqdan sonra Vladıqafqaz şəhərindəki öz sakit mənzilində yaşayan Səməd bəy Mehmandarov 1918-ci ilin sentyabrında Bakıya gəlmiş, 1918-ci ilin oktyabrından hərbi nazirlikdə işləməyə başlamış və həmin il noyabrın 7-də hərbi nazirin müavini, dekabrın 15-də isə hərbi nazir təyin edilmişdir.

Birinci dünya müharibəsindən qayıdan 15 minə yaxın azərbaycanlı Səməd bəy Mehmandarovun ətrafına toplaşmış, döyüşkən Azərbaycan generaliteti yaranmışdır. Ordu üçün 1918-ci ilin iyul ayında Gəncədə açılmış praporşik məktəbi 1919-cu ilin əvvəllərində Bakıya köçürülmüş, onun əsasında Azərbaycan Hərbi məktəbi təşkil edilmişdir. Bakıda istehkamçı və hərbi feldşer məktəbləri də təşkil edilmişdir. Gəncədə isə hərbişəkilmiş dəmiryolu məktəbi fəaliyyətə başlamışdır. 1920-ci ilin yanvarında bu məktəblərə müdaximə hazırlayan xüsusi hərbi təmayüllü kadet korpusu təşkil olunmuşdur.

Əlbəttə, Səməd bəyin Azərbaycanın sovetləşməsinə qədərki həyatının böyük hissəsi olan, o cümlədən, hərbi xidməti ilə bağlı tarixlərin arasında onun 1903-cü ilin əvvəllərində Jitomirli Yelizaveta Nikolaevna Teslavla ailə qurması, elə həmin il yeddi aylıq topçu zabitləri məktəbində təhsil alması, Port-Arturda qalanın xəyanətkarcasına təslim edilməsindən sonra rus-yapon müharibəsində əsir düşərək 1904-1906-cı

illərdə Yaponiyaya aparılıb və buradan Portsmut müqaviləsi bağlandıqdan sonra qayıtması və bir sıra digər mühüm faktlar öz əksini tapmayıb.

Səməd bəy Mehmandarovu bu gün millətin həqiqi ictimaiyyətinə çevirən xidmətlərin böyük əksəriyyəti onun ilk müstəqil dövlətimizin hərbi nazirliyində göstərdiyi fəaliyyətlə bağlıdır. Həmin fəaliyyətin nə dərəcədə səmərəli olduğunu isə təkcə bir fakt -1918-ci ilin iyununda bütün hərbi qüvvəsi bir alaydan ibarət olan Azərbaycanın 1920-ci ilin aprelinə 40 min nəfər nizami orduya malik olması aydın göstərir. Səməd bəy Azərbaycan dövlətinin müdafiəsi ilə məşğul olacaq müvafiq hərbi strukturların formalaşdırılması, Silahlı Qüvvələrin imkan daxilində hərtərəfli təşkili, bir sıra digər sahələrdə də çox böyük işlər görmüş, zəngin biliyini və əvəzsiz təcrübəsini doğma xalqının naminə əsirgəməmişdi.

Ömrünün 40 ildən artıq bir dövrünü çar ordusunda xidmətdə keçirmiş, yüksək peşəkarlığı və sədaqəti nəticəsində Rusiya dövlətinin ən nüfuzlu hərbi-generallarından birinə çevrilmiş, hakimiyyət tərəfindən dəfələrlə mükafatlandırılmış, bir-birindən qiymətli hədiyyələr almış Səməd bəy Mehmandarovun Cümhuriyyət dövründə ən məsul vəzifələrdən birinə təyin olunması nə dərəcədə ölçülüb-biçilmiş addım idi? Əlbəttə, indi tamamilə yersiz və əsassız görünən bu sualın o vaxt Azərbaycana rəhbərlik edən, gənc respublikanın taleyi üçün cavabdehlik daşıyan şəxslər tərəfindən verilməsi qətiyyən məntiqsiz səsənmirdi və regionda yaranmış son dərəcə mürekkəb vəziyyətdə başqa cür də ola bilməzdi. Müstəqil dövlət kimi ilk addımlarını atan bir ölkədə peşəkarlığın, sədaqət və vətənpərvərlik kimi keyfiyyətlərlə bir sırada dayanması tamamilə qanunauyğun, təbii hal idi və əlimdə heç bir tarixi sənəd və fakt olmasa da, mən bu qənaətdəyəm ki, Səməd bəy hərbi nazirlikdə yüksək vəzifəyə gətirilməzdən qabaq onun keçmiş, hündür mövqeyi ilə bağlı kifayət qədər götür-qoy edilmişdi.

**Lətif Babayev
e/o polkovnik**

Davamı növbəti sayımızda

Cəmiyyətimizə və milli adət-ənənəmizə yad olan vardıqlar

Tarixin bizə öyrətdiyinə görə bəşər övladının Azərbaycan ərazisində dünyaya göz açdığı torpağa ayaq basdığı vaxtdan 1 milyon 500 min il keçir. Çox uzun sürən bu illər ərzində insanlar həmişə sağlamlığa, gözəlliyə və mədəniyyətə can atmışlar. Çünki insanlarda bu cür keyfiyyətlər olmasa onlar cəmiyyətdə özlərinə məxsus yer tutub bilməzlər. Belə keyfiyyətlər heç də ana-dangəlmə yaranmır. İnsanlar necə deyirlər beşikdən qəbrə qədər olan müddətdə həm özü bunları özündə cəmləşdirməli, həm onu əhatə edən insanlar arasında yaymalı, həm də belə tələblərə məhəl qoymayıb gözəllik əvəzinə çirkinlik, natəmizlik yaranarlara qarşı çıxmalı və hətta həmin şəxslərin ictimai qınaq obyektinə çevrilməsinə çalışmalıdırlar. Ona görə ki, təmizlik özü də həm sağlamlıq, həm də mədəniyyətdir.

Tarix boyu bütün xalqlar öz yaratdıqları ölkənin gözəl, səliqəli və çiçəklənən olması üçün əlindən gələni etmişdir. 18 oktyabr 1991-ci ildən sonra respublikamız ikinci dəfə müstəqillik əldə etmiş, müdrik rəhbər Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin yenidən rəhbərliyə gelişindən sonra müstəqilliyimiz necə deyirlər ayaq üstündə duran

raq möhkəmlənmiş, Heydər Əliyevin siyasətinin möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin yorulmaz işgüzar fəaliyyəti ilə respublikamız gözəlləşmiş, doğma Bakımız müasirləşərək daha da cəlbedici olmuşdur. Deməli, vətəndaş olaraq hər bir kəs də bu gözəlliyi qorumağa çalışmalıdır.

Hər kəsə gün kimi aydındır ki, cəmiyyətin inkişafında televiziyanın rolu böyükdür. Xüsusilə dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində televiziyanın böyük rol oynaması danılmazdır. Eyni zamanda Vətənə, xalqına, ailəsinə və bütövlükdə torpağına sdaqətli vətənpərvər gənclərin yetişdirilməsi dövlətin ən prioritet siyasətidir. Bu bir tarixi həqiqətdir ki, ümummilli liderimiz Heydər Əliyev ölkə rəhbəri olduğu ilk dövrlərdən gənclərin himayədarı olaraq sağlam düşüncəli yeni nəslin yetişdirilməsini dövlət və cəmiyyətin mühüm vəzifəsi hesab edibdi. Hətta bu müdrik insan dəfələrlə öz çıxışlarında bildirmişdir ki, gənclər Azərbaycanın gələcəyidir!

Bildiyimiz kimi mətbuat, radio və televiziya həm təbliğat, həm də təşviqatçı kimi əhali arasında nitq mədəniyyətinin, davranış və etika qaydalarının aşılanmasında vacib rol oynadığından mətbuata çıxarılan hər bir yazının, o cümlədən efir və ekrana çıxarılan aparıcı və müğənnilərin həm danışdığı və davranışları, həm də geyimləri hamıya nümunə olmalıdır. An-

caq bəzi hallarda aparıcılar ləhcə ilə danışaraq ədəbi dilin qaydalarına əməl etmirlər. Səhnəyə çıxarılanlar isə bəzi hallarda dizləri cırılmış nimdaş şalvarlarda olurlar. Yaxud da səhnəyə çıxan cavan oğlanların əksəriyyəti üzlerini tərəş etdirməyi də sanki unudur, sayğısızlıq edirlər. Bax belə olanda da köynəklərinin yaxaları açıq şəkildə öz saqqallarını nümayiş etdirən həmin gənclər ictimaiyyəti də qıcıqlandırır. Teleaparıcılar xüsusən şou verilişlərində belələrini lazım olmadığı halda daha çox reklam edirlər. Unudurlar ki, efir özü ən böyük təbiə vasitəsidir. Bu cür məqamlar isə teleaparıcılarının öz məsuliyyət hissini itirmələrindən xəbər verir.

Göstərilənlərlə yanaşı respublikamızda sağlam düşüncəli, xalqı, vətəni, prezidentimizi sevmə, öz davranışını, ədəb-ərkanını seçilən gənclərimiz də çoxdur. Belələrində səhnəyə çıxarkən səliqə səhmanı, geyimi ilə başqalarına nümunə olan xanəndələr - Babək Niftəliyev, Ramil Qasimov, Ehtiram Hüseynov, Mirələm Mirələmov, Səbinə Ərəblini, Güllü Muradovanı, aparıcılardan İsmayıl Abdullayev, Rəfət Həmzəyev, Ruslan Həsənov, vətən uğrunda şəhid olmaları ilə özlərinə əbədlilik qazandırmış Azərbaycan Milli Qəhrəmanları - Salatin Əsgərov, Mübariz İbrahimov göstərmək olar.

Lakin milli adət-ənənələrimizə uyğun gəlməyən narkomaniya kimi son də-

rəcə zərərli halın gənclər arasında artması və son vaxtlarda nikaha girmək istəyən gənclərdən 261 nəfərin sifilis xəstəliyinə tutulması haqda məlumatlar millətimizə məyusluq gətirir. Bizim bu dediklərimiz həm də küçə və parkları zibilləyənələrə də aiddir. Belə ki, bəzən görürsən ki, küçədə maşın sürən sürücü, eləcə də həmin maşında oturanlar çəkdiyi siqaretin kötüyünü, əllərindəki zibili maşını saxlayıb zibil qabına atmaq əvəzinə elə maşın hərəkətdə olarkən hara gəldi atırlar. Ən dəhşətli hallardan biri də budur ki, bəzi ailələrdə sakinlərin sayı nəzərə alınmadan artıq çörək alınır. Bir hissəsi sərf olunur, qalanı küçəyə atılır. Halbuki, çörək müqəddəs nemətdir. Su və hava qədər həyata əhəmiyyət verir.

Həmçinin parkda gəzən və ya parkda quraşdırılmış oturmaqda oturan şəxslər çəkdiyi siqareti və əlindəki zibili hər 5 -10 metrədən bir quraşdırılmış zibil qabına deyil, hətta böyük zəhmət hesabına salınmış yaşıllıqların, parka gözəllik verən güllərin içinə atır, uşaqları ilə parka gəlmiş valideynlər onları nəzarətsiz buraxdıqlarından onlar bəzək güllərini qırır və yaxud ayaqlayırlar. Yəqin ki, qucağında körpə, məsum uşaq almış, damağında isə siqaret közərdən şəxslərə siz də çox rast gəlmisiniz. Bu cür adamlar özlərini düşünmədikləri kimi, övladlarının da səhhətini düşünmür, onları açıq-aşkar zərərliyə və həm də pis tə-

biyə nümunəsi göstərirlər. Bax belə hallarda kənar şəxslər də biganəlik göstərməməli, belələrini öz şəxsi iradlarını bildirməli və lazım gəldikdə həm də onları ictimai qınaq obyektinə çevirməlidirlər.

Qeyd etmək lazımdır ki, cəmiyyətimizdə baş verən bu cür eybəcərliklər ziyalı təbəqənin diqqətindən kənar qalmamışdır. Belə ki, keçən ilin axırında Milli Məclisə seçkilər keçirilən zaman Adil Əliyevin respublika veteranlar təşkilatının iclas zalındakı hesabat çıxışında cəmiyyətimizdə baş verən yuxarıda qeyd etdiyimiz eybəcərliklər haqqında danışarkən onun dedikləri veteranlar tərəfindən hərəkətlə qarşılanmışdır.

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin 2016-cı il "Multikulturalizm ili" elan etdiyi indiki vaxtda mədəniyyətimizə xələl gətirən belə naqisliklərə yol verilməsi qətiyyətlə olmamalıdır. Şəhərimizin hər bir sakinini, idarə və təşkilatlar belə hallara qarşı barışmaz mövqe göstərməli, biganəlik hallarına yol verməməlidirlər. Ancaq çox təəssüf ki, biz bəzən belə biganəliklərin şahidi oluruq.

Ona görə də millətin və tarixin qarşısındakı məsuliyyətimizi boynumuzdan atmamalı, elə bu gün qolumuzu çırmayıb, üzərimizə düşən missiyamızı yerinə yetirməliyik.

**Cahangir Nəsirov,
Salman Babayev
Respublika Veteranlar
Təşkilatının əməkdaşları**

Şərəfli ömür salnaməsi

Hüseyn Həsənov 1933-cü il yanvarın 24-ü tarixində Zərdab rayonunda anadan olmuşdur. Sadə bir ailədə böyüyən Hüseyn müəllimin atası 1945-ci ildə rəhmətə getmiş, ailənin bütün çətinliyi, ağırlığı 12 yaşlı uşağın üstünə düşmüşdü. Anası ilə bərabər özündən kiçik dörd bacı qardaşına arxa-dayaq olması onun zəhmətlə ünsiyyət yaşının çox olmasından söz açırdı. Hələ bünövrədən, qan yaddaşından gələn keyfiyyət formalaşmasının üstünə ailəsindən gördüyü böyüyə hörmət, kiçiyə qayğı, halallıq hisləri balaca Hüseynə ömrü boyu vicdanla, halallıqla, zəhmətlə yaşamağı təlqin edib. O bütün bu özəllikləri özünə həyat meyarı seçərək, ağılının gücü, zəhməti sayəsində həyatda çox şeylərə nail olmuşdur. Müdriklər belə bir deymi burda yerinə düşür: "Dünyada ən böyük iztirab fəaliyyətsizlikdən irəli gəlir. İnsan boş oturmamalı, hər hansı bir sahədə çalışaraq fəaliyyət göstərməlidir". Hüseyn Həsənov da 14 yaşından zəhməti, çalışqanlığı, işgüzarlığı nəticəsində Zərdab kənd sovetində kuryer-hesabatçı vəzifəsində raykom katibinə qədər çətin, məsuliyyətli bir ömür yolu keçərək ulu öndərimiz H.Əliyevin kadri kimi yetişmişdi. Zərrə əslində kiçik görünür, ancaq onu böyüdərk zirvəyə qaldırmaq üçün sonsuz əmək tələb olunur. Belə bir gerçəkliklə həyat sınaqlarına pillə-pillə aşan gənc Hüseyn əvvəl Zərdab rayon Partiya

Komitəsində kuryer, Partiya komitəsində əməli katib, Komsomol Komitəsində təşkilat şöbəsinin müdiri, Komsomol Komitəsində II katib, Partiya Komitəsində təlimatçı, Partiya Komitəsində bölmə müdiri, Ucar rayon kənd İstehsal Partiya Komitəsində təlimatçı, Partiya Komitəsində təşkilat şöbəsinin müdiri, Zərdab rayon komitəsinin katibi, Zərdab rayon Partiya Komitəsində II katib, Xalq Deputatları Sovetində məsləhətçi, Azərbaycan KP Zərdab Rayon Təşkilatının Nəzarət Komissiyasının sədri, Zərdab rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Zərdab şəhəri üzrə nümayəndəsi, Zərdab rayon Dövlət Sığorta Agentliyinin direktoru, Azərbaycan Sahibkarlıq Elm və İstehsalat müəssisələri Müstəqil Həmkarlar İttifaqı Zərdab rayon Komitəsinin sədri, Zərdab rayon Veteranlar Təşkilatı sədrinin I müavini kimi məsuliyyətli vəzifələrdə işləyib. 2010-cu ildən Zərdab rayon Mühəribə, Əmək, Silahlı Qüvvələri və Hüquq Mühafizə Orqanları Veteranlar Təşkilatının sədri vəzifəsində çalışmaqdadır. H. Həsənov ömrü boyu başqalarına mehiz fəal vətəndaş, ictimaiyyətçi və əsl el oğlu olmaq nümunəsi göstərmişdir. Onu tanıyanlar elə belə də deyirlər: "Nümunə göstərmək lazım gələndə biz Hüseyn müəllimin yaxşı əməllərindən söz açırıq, vətən və xalq üçün etdiklərindən danışırıq. O isə özü haqqında belə danışır: "Ömrümün 60 ildən çoxunu ictimai işlərə

həsr etmişəm. 1954-cü ildə Bakı Ali Hərbi məktəbini, 1965-ci ildə ADU-nun tarix-ictimaiyyət fakültəsini, 1982-ci ildə Sovet İKPMK yanında Bakı Ali Partiya məktəbini bitirmişəm. Hansı sahədə çalışmışamsa, işimə məsuliyyətlə yanaşmışam. Dövlətimizə xidmət etməyimlə hər zaman qürur hissi keçirmişəm. Fəxr edib, qürur duyduğum məqamlardan biri də səkkiz dəfə H. Əliyevlə, dörd dəfə cənab prezidentimiz İ. Əliyevlə görüşləriməyimdirdir". Bu səmimiyyətdən aydın olur ki, ulu öndər ona inanıb həmişə. Ona görə də 1980-1985 illər kəsiyində Zərdab rayon Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri vəzifəsində əhalinin təhsil-təlim və tərbiyə məsələlərinə məsul edilmişdir. Hüseyn müəllimdə bu ehtimada ciddi yanaşmış və gənclərin oxuyub elm almaları uğrunda əlindən gələni etmişdir. Diplomlar, fəxri fərmanlar və "Keçici Qırmızı Əmək bayrağı" ordeni ilə təltif olunması da onun işgüzarlığına verilən çox böyük qiymətdir.

1978-ci ildə Zərdab rayonunda su daşqınları, Kürün məcrasından çıxması məsələsi olanda H.Əliyev rayona gəlir və daşqınların, insan tələfatının və ciddi faciələrin qarşısını alır. Həmin vaxt Hüseyn müəllim Raykomun II katibi və rayon Fövqəladə Qərargahın sədri kimi ona vacib məsələlər haqqında məlumat verir, vəziyyətin gərgin olduğunu bildirir. Görülən və sınaq-bərkitmə işləri, eləcə də əhalinin son durumu barədə məruzə edir. H. Əliyev təcili surətdə nazirliklərə göstəriş verir, hadisələrin nizamlanması barədə tapşırıqlarına və onların surətli həlli-

nə diqqət yönəldir. Bu gün də o hadisələri xatırlayan rayon əhalisi o məsələ ilə bağlı dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi özlərinin xilaskarı hesab edir. 2010-cu ildə eyni məsələ ilə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Kür daşqınlarından camaatı xilas etdi və onları tarixə öz xeyir əməllərinin növbəti hissəsi ilə düşdülər.

Zərdab rayon Veteranlar Təşkilatında gənclərlə keçirilən tədbirlərdə H. Həsənovun həyat və ömür yolunu nümunə göstərilir. Hüseyn müəllim daim ona göstərilən etimada qarşılıq vermişdir. Bu gün, Həsənovlar ailəsinin övladları zəhmətsevər, dəyərlərə hörmət göstərən bir nəsil kimi yetişir. Hüseyn müəllim haqqında səhifələrlə yazmaq mümkündür. Son olaraq onu deyə bilərik ki, o gələcək nəsillər üçün örnək bir insandır. Günəş tək şölənən yaxşı əməl sahibi, böyük amallarla yaşayan H.Həsənova can sağlığı arzu edirik.

Azərbaycan Veteranı

Rusiyada 72 il öncə Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş azərbaycanlı təyyarəçinin qalıqları tapıldı

Əziz oxucular, 29 fevral 2016-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mühəribə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatına, Təşkilatın sədri elo general-mayor Dadaş Rzayevə Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasındakı Səfirliyindən məktub daxil olmuşdur. Məktubun mətnini olduğu kimi nəzərinizə çatdırırıq:

dırırıq:

Hörmətli cənab Sədr, Bildirmək istərdim ki, Rusiyanın "Yartevskiy gənclər mərkəzi" bələdiyyə büdcə müəssisəsinin rəhbərliyi tərəfindən Səfirliyə göndərilən məktuba əsasən, 13 avqust 2015-ci il tarixində Rusiya Federasiyasının Smolensk vilayətinin "Yartevskiy rayon" bələdiyyəsinin ərazisində aparılan - ekshumasiya işləri zamanı LA-5 təyyarəsinin qırıntıntıları tapılmışdır.

Rusiya Federasiyasının Müdafiə nazirliyinin Mərkəzi arxivinin məlumatına əsasən təyyarə 13 avqust 1943-cü il tarixində həmin ərazi üzərində döyüş tapşırığının yerinə yetirirdi. Hava döyüşü zamanı təyyarə vurulmuş, lakin pilot maşını tərk etməmişdir. Onun tam yanmış cənəzəsi tapılmışdır.

Təyyarə mühərrikinin nömrələri əsasında müəyyən olmuşdur ki, döyüş maşının pilotu, Bakı şəhəri, Krupskaya küç., ev 12 ünvanında yaşamış və Bakı Şəhər Hərbi Komissarlığı tərəfindən hərbi xidmətə çağırılmış 1921-ci il təvəllüdlü starşına İsrailov Azis Abduloviçdir.

Məktubda A. İsrailovun qohum və yaxınlarının tapılması məsələlərində köməkliyin göstərilməsi xahiş olunur.

A. İsrailovun qohum və yaxınlarının tapılması və

nəticə barədə Səfirliyə müvafiq məlumatın göndərilməsi məsələsində köməkliyin göstərilməsini xahiş edirəm.

Fövqəladə və Səlahiyyətli Səfir
Polad Bülbüloğlu

Hal-hazırda Respublika Veteranlar Təşkilatı Əziz Abdul oğlu İsrailovun (hərbi xidmət qeydiyyat sənədlərinə istinadən İsrailov Azis Abduloviç)

qohum və yaxınlarının tapılması istiqamətində müəyyən işlər görür. Lakin ünvanların dəyişilməsi və Bakı şəhəri, Əlimərdan bəy Topçubaşov (keçmiş Krupskaya) küçəsində təmir və yenidənqurma tədbirləri ilə əlaqədar olaraq onun qohumlarının tapılması çətinləşmişdir. Sizdən A. İsrailovun yaxınlarının tapılmasına köməklik göstərməyinizi xahiş edirik.

Ölüm düşərgəsindən sağ çıxan şəxs

Auşvits həbs düşərgəsinin keçmiş dustağı, ölüm düşərgəsindən sağ çıxan İsrail Kristal planetin ən yaşlı kişi sakini elan edilib.

Guinness Rekordlar Təşkilatı İsraildən olan bir vətəndaşın dünyanın ən yaşlı kişisi olduğunu təsdiqləyib və o Guinness Rekordlar kitabına düşüb. Qeyd edək ki, Guinness Rekordlar kitabı insanlar tərəfindən göstərilən və təbiətdə qeydə alınan ən yüksək nəticələri ümumiləşdirən məcmuədir.

1903-cü ildə Polşanın Zarnov şəhərində dünyaya gələn İsrail Kristal 112 yaşını tamamlayıb, 3 ay sonra 113-cü doğum gününü qeyd etmək niyyətindədir. Dünya rekordu şəhadətnaməsini alanda bu şəxs uzunömürlüüyünün sirrini bilmədiyini açıqlayıb. Onu da qeyd edək ki, 112 yaşlı qoca, gənc yaşlarında ölümə çox yaxın olub. Faşist ordusu tərəfindən yaxalanaraq Auşvits ölüm düşərgəsinə aparılan İsrail Kristal bəxti sayəsində sağ qalan az saylı yəhudilərdən biridir. Müharibənin sonlarında o çox acınacaqlı vəziyyətdə, cəmi 37 kq çəkiddə olub.

Xatırladaq ki, İ.Kristala qədər dünyanın ən yaşlı kişi sakini Yaponiyadan olan Yasutaro Koide hesab edilirdi. Amma o bu ilin yanvar ayında 112 yaşında vəfat edib. O ki qaldı dünyanın ən yaşlı qadınına, bu Amerikalı Suzanna Counsduur. Sözügedən xanımın 116 yaşının tamamlanmasına təxminən 2 ay qalıb.

Xatırladaq ki, İ.Kristala qədər dünyanın ən yaşlı kişi sakini Yaponiyadan olan Yasutaro Koide hesab edilirdi. Amma o bu ilin yanvar ayında 112 yaşında vəfat edib. O ki qaldı dünyanın ən yaşlı qadınına, bu Amerikalı Suzanna Counsduur. Sözügedən xanımın 116 yaşının tamamlanmasına təxminən 2 ay qalıb.

TANIŞLIQ

Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş atam Məmmədiyə Səməd oğlunun əziz xatirəsinə

Bu axşam yuxu gördüm.
Birə-min artdı dərdim.
Bir kişi dayanaraq
Qarşımda zaman-zaman
Dedi:
-Sənin atanam.
Sakitcə susub bu an
Baxırdım heyran-heyran.
Vallah, boyu-buxunu
Özümə bənzəyirdi,
Şabalıdı gözləri
Gözümə bənzəyirdi.
Elə tutub qolumdan:
-Mən atanam! - deyirdi.
Düzü,sözün doğrusu,
Onu görmək arzusu
Yaşayırdı qəlbimdə
Çoxdan... Çoxdan...
Lap çoxdan.
Amma yuxudakı an

Neyləyim?...Seçəmmirəm
Daha ağı qaradan.
Onun ata görkəmi
Mənə görünür toran.
İki yaşımdan axı
İtirmişəm onu mən.
Qara kağızı gəlib
Qanlı müharibədən.
Görəsən bu gün nədən
Gəlib ki, atanam mən?!
Mənim Yetmiş yaşımda,
Min bir dərd-sər başımda,
Daha ağarıb, axı,
Kirpiyim də, qaşım da,
Gəlib ki, mən atanam
Baba olan yaşımda.....
Oyananda yuxudan
Düşündüm zaman-zaman
Bu qərribə tanışlıq
Lap olsa da bir anlıq,
Mənimçün ürəyimin
Həzin, qəmgin bir səsi,
Atamın bəxş etdiyi
Yeganə xatirəsi.

**Şahid Məmmədkərimov
Şəki Şəhər Veteranlar
Təşkilatının sədr müavini**

1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsində alman faşizmi üzərində möhtəşəm qələbədə 71 il

100 yaşı ötmüş müharibə iştirakçısı

ötür. Bu böyük qələbədə Azərbaycan xalqının ön və arxa cəbhələrdə göstərdiyi qəhrəmanlıq və fədakarlıqların misilsiz rolu olmuşdur. Dəhşətli müharibədə çoxlu qurbanlar verilsə də, təsəlli və fəxr doğuran hal odur ki, bəşəriyyət faşizm taunundan xilas edilmişdir. Böyük Vətən müharibəsi dövründə astaralılar da alman faşistlərinə qarşı qəhrəmanlıqla döyüşmüşlər. Onlardan biri də Seyfullayev Mircahangir Şahbazi oğlu olmuşdur. O, 1913-cü ildə füsunkar təbiətə malik Astara rayonun Hamoşam sovetliyinin Toradi kəndində anadan olmuşdur. Bu kənd həmçinin Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Mirzə Cəbiyevin boya-başa çatdığı kənddir. O, 1942-ci ilin yanvar ayında müharibəyə getmiş, Ukrayna,

Polşa, Almaniya faşist işğalçılarına qarşı döyüşlərdə iştirak etmişdir. 1942-ci ildə Don çayı sahilində gedən döyüşdə ayağından ağır yaralanaaraq, bir müddət hospitalda müalicə olunduqdan sonra, 416-cı Taqanroq diviziyasının tərkibində döyüşlərdə iştirak etmişdir.

1943-cü ilin aprel ayında Ukrayna cəbhəsində göstərdiyi igidliyə görə "Qırmızı Bayraq" Ordeni ilə təltif olunub. 1944-1945-ci illərdə döyüşən ordunun tərkibində Berlinin azad olunmasında iştirak etmiş, müharibədə igidliyə görə dəfələrlə orden və medallara layiq görülmüşdür. Ali Baş Komandan tərəfindən təşəkkür məktubu almışdır. 1945-ci ildə ordundan tərxis olunaraq yaşadığı kəndə qayıtmışdır. 1-ci qrup müharibə əlili-

dir. Uzun müddət yaşadığı kənddə kolxoz və meşə təsərrüfatında fəhlə kimi çalışmışdır. Əmək veteranıdır.

Hal-hazırda Seyfullayev Mircahangirin 6 övladı, 40 nəvəsi, 71 nəticəsi, 5 kütükcəsi var. Nəvələrinin 31-i həqiqi hərbi xidmətə gedərək vətən qarşısında öz borclarını layiqincə yerinə yetirərək sağ-salamat evlərinə qayıtmışdılar.

Mircəhangir Seyfullayevin 103 yaşı tamam olur. Özünü gümrah hiss edir. Doğum günü münasibəti ilə ona Astara Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının təbrik məktubu və hədiyyə təqdim edilmişdir. O, Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin veteranlara göstərdiyi diqqət və qayğıdan tam razıdır.

**Rəfiq Əliyev,
Astara Rayon Veteranlar
Təşkilatının sədri**

Потомкам в пример

Время... Давно распаханы окопы и траншеи. Поднялись и расцвели по весне молодые леса и дубравы. Полной грудью дышит бескрайняя земля. Тихо поутру в поле. Только солнце и травы, да широкое крыло птицы в синем-пресинем небе. Молчит земля. Но стоит только прижаться к ней сердцем, и ты услышишь ее голос, рассказ о грозных событиях Великой Отечественной...

Время... Нет, не унести тебе то, что остается на всю жизнь. Стоит сейчас, в канун Дня Победы, только вспомнить, только услышать первые слова этой песни:

"Вставай, страна огромная, Вставай на смертный бой..."

Сколько бы десятилетий не отделяло нас от тех грозных лет, мы никогда не забудем, что победителем был весь народ. Лучших сыновей своих, дочерей посылало Отечество на самое опасное, самое трудное дело. От Кавказа до Берлина паролем победы звучали слова: "Вперед, за Родину!". Пройдя через тяжелейшие испытания, советские люди отстояли честь и независимость Родины. Как гимн нашей великой победы звучат сегодня стихи поэта Николая Харитонова "День Победы":

... Этот День Победы
Порохом пропах
Это-Праздник,
С сединою на висках.

Это-радость
Со слезами на глазах
День Победы.
День Победы.
День Победы...

Они невольно пришли на нямать, когда мы смотрели на фотографии, помещенные на двух страницах одно-томника "Великая Отечественная война 1941-1945" под девизом "Родину защищали сыны и дочери всех республик Советского Союза". Герои Советского Союза, отважные патриоты - по одному представителю от братских республик. У каждого из них своя дорога, своя судьба. Пусть они разнятся по возрасту, по военной профессии, по характеру, но их роднит одна общая черта: беспредельная любовь к Родине, готовность всего себя отдать, во имя ее свободы и счастья. Они как бы олицетворяют собой самые благородные, самые возвышенные устремления нашего народа - народа - тружени-

ПОБЕДА И ПАМЯТЬ

ка, народа - воина. Тот, кто сполна хлебнул из горькой чаши войны, никогда не забудет, как зеленым шумом шел по земле май. Как Грозовой кипенью клубились сады. Как

Дважды Герой Советского Союза А.В.Алелюхин РСФСР

алым пламенем маков полыхали горные склоны. И казалось, это их отблеск лучился на красных знаменах, трепетавших на ветру 9 Мая 1945 года. Победа! 1418 дней и ночей через огонь сражений, через тысячи смертей мы шли к ней... И не всем выпало счастье увидеть, небо ясное, чистое, не перечерченное огненными трассами, беззаботно пройти степной тропинкой, не опасаясь натолкнуться на при таившуюся мину пай фугас, вдруг оглохнуть от разом наступившей тишины... Да, не всем выпало счастье дойти до Дня Победы. И не все из пятнадцати героев увидели 9 Мая 1945-го...

Победа!... Дорогой ценой досталась она нашему народу... Мы помним по следам книги и написали книгу. Бережно листаем страницы наградных листов, боевых характеристик пятнадцати Советского Союза - представителей всех братских республик СССР. Мы как бы вновь ощущаем дыхание бывших сражений. 1418 дней и ночей полыхал огонь великой битвы, какой еще не знало человечество. Перед глазами, как живые, встают отважные бойцы. И нам слышится их призывный клич: "Вперед, за Родину!" Кто они, эти герои?

Лето сорок первого выдалось знойное, нес-

СОКОЛ РОССИИ

терпимо душное. Одесса задыхалась от жары,

изнывала от жажды. Алелюхин, двадцатилетний выпускник летного военного училища, шел по улицам, пристально вглядываясь в облик осажденного города.

Ему становилось не по себе, когда он видел разрушенные вражеской бомбардировкой дома. Казалось, что горожане поглядывают на него с упреком: "Что же ты, летчик, позволяешь фашистам сбрасывать бомбы на наш город?" В полку, единственном истребительном полку, поддерживающем оборону защитников города, Алелюхин не раз наблюдал, как его старшие товарищи смело дрались с численно превосходящим врагом. Летать приходилось на старинных И-16. Но как воевали! По шесть, а то и по восемь боевых вылетов за день делал каждый экипаж.

Алексей потерял счет штурмовкам, разведкам, воздушным схваткам. Быстро рос и его боевой счет. Перед одним из вылетов он написал на листке блокнота: "Прошу принять меня в партию. Хочу идти в бой коммунистом". Парторг, такой же летчик, как и Алексей, спрятал его заявление в планшет, сказав: "На бегу, направляясь к своему истребителю: - Вернемся на аэродром, сразу же обсудим..."

Он сбил тогда два "юнкерса". При обсуждении заявления не вели долгих разговоров. Приняли в партию единогласно. Молодого летчика в полку уважали. На следующий день

Алелюхина послали на разведку вражеского аэродрома. Он обнаружил множество новых, только что прибывших на фронт "мессершмитов".

Командир полка Шестаков внимательно выслушал доклад Алексея.

- Молодец Алелюхин. А теперь скажи, как думаешь, тебя противник не засек?

- Думаю, что нет. Если б засек, не дал спокойно уйти.

Пожалуй, твоя правда.

Шестаков, огромный, почти двухметрового роста, радостно потер руки.

- Ну, добро, с рассветом - штурмовать.

Едва-едва начала редеть темная ночь, как все истребители, которые были в полку, поднялись в воздух. Шли двумя группами. Их вел сам Шестаков. При подходе к вражескому аэродрому группы разделились, каждой была указана цель. Алексей был в группе комиссара полка Верховцева. Внизу ровная степь, она распахнулась от горизонта до горизонта. На ней ясно выделялись поставленные в

что во время штурмового налета советских истребителей уничтожены почти все самолеты, а оставшиеся требовали капитального ремонта...

Свободного времени у летчика почти не было. Но как - то вызвал Алексея комиссар полка Верховцев и сказал: - Собирайся, Алелюхин. Поедешь в Одессу. Рабочие канатного завода приглашают. Хотят услышать, как мы воюем. Вот ты и расскажешь.

- Какой из меня рассказчик, товарищ комиссар. Пошлите Елизарова.

Комиссар нахмурился. Строго, тоном приказа произнес:

- Лейтенант Алелюхин, десять минут на сборы, в 14.00 быть на заводе. Выполняйте.

Он не пожалел, что побывал на заводе. Оказывается, Одесса уже знала Алелюхина. У проходной увидел плакат, на котором был выписан весь боевой счет Алексея. Запомнилось выступление одного старого рабочего.

- Посмотрите на нашего гостя, - говорил рабочий с мягкой,

ректор завода.

- Третий день в одно и то же время лупит. Сейчас половина четвертого. Хоть часы по ней проверяй.

Алексей вспомнил этот разговор, когда на следующий день после обеда вылетел на задание. Он уже собирался возвращаться на свой аэродром, как вдруг на опушке леса заметил яркую вспышку огня. Стреляло орудие большого калибра. Алелюхин глянул на часы: стрелки показывали 15.30. Дальнбойка! Алексей развернул машину и пошел на снижение. Успел разглядеть хорошо замаскированное орудие.

Сейчас ты у меня замолчишь! - гневно крикнул Алелюхин. Через несколько дней к летчикам приехала делегация с завода. И тот самый рабочий, который называл Алелюху звездой первой величины, обнял и расцеловал его.

Спасибо, сынок, что заткнул поганую глотку фашисту...

Потом было еще много воздушных боев: и под Сталинградом, и под Ростовом...

Ростов наши войска взяли с ходу. И гитлеровцы решили разрушить оставленный ими город. Они несколько дней проводили массированные звездные налеты. Рассредоточившись по высотам от 3 до 6 тысяч метров, со всех сторон налетали на город меченые крестами стервятники. Но на их пути встали отважные воздушные бойцы. Лишь за три дня эскадрилья Алексея Алелюхина сбила 21 вражеский самолет. Личный счет ее командира поднялся до 20. В период боев под Таганрогом сбили еще несколько самолетов. Тогда-то капитан Алелюхин и был удостоен первой звезды героя. В полку о нем сложили песню:

Если в небе Алелюхин, значит, "юнкерсе" на земле.

Отличился молодой комэск и в боях под Перекопом. Здесь наши наземные части несли большие потери от бомбардировщиков Ю-87.

- Избавьте нас от этих налетов, просила пехота.

Летчики бесстрашно вступили в схватку с фашистами. Смердящими факелами падали в Сиваш гитлеровские "юнкерсы". А из окопов наши солдаты приветливо махали Алелюхину и его боевым друзьям.

ряд новенькие "мессершмитты", а чуть поодаль палатки летного и технического состава.

Штурмовки провели на малой высоте. Сперва прошли огненными трассами палатки. Второй заход по самолетам. Третий - обрушили на оставшийся бомбовой груз. Сердце Алелюхина трепетало от радости. Там, где стояли фашистские самолеты, бурлило, перекатывалось сплошное море огня.

А на следующий день Алексею в паре с другим летчиком удалось принудить к посадке вражеский "хейнкель". На его борту находился немецкий штабной офицер. Он вез с собой донесение, в котором говорилось,

отцовской улыбкой. - Это совсем молодой человек. Скажу вам по секрету - у меня внук старше него. Он тоже воюет, под Ленинградом. У Алеши Алелюхина еще нет ни орденов, ни медалей. Но они будут. Обязательно будут. Вся Одесса знает, как он ловко поджигает фашистские самолеты. И они горят, как спички. Поверьте мне, старику: Алелюхин - это звезда первой величины. И будут на его гимнастерке и ордена, и звезды...

Собрание на заводе подходило к концу, когда вдруг в просторном заводском дворе стали рваться тяжелые снаряды.

Опять дальнбойка, - сказал Алексею ди-

**Дважды Герой Советского Союза
С.Е.Артеменко Украинская ССР**

- Спасибо, соколы!

В другой раз Алексей Алелюхин наносил бомбардировочный удар по противнику в районе большого скопления живой силы и техники врага. В районе цели его самолет попал в лучи прожектора. По освещенной машине фашисты вели сильный зенитный огонь. Но Алексей упорно вел самолет к цели, сбросил бомбу в скопление войск противника. Огненные кольца рвущихся снарядов снижались. Вдруг один снаряд разорвался под машиной. Летчик получил ранение. Из пробитого осколками бака потек бензин. Поврежденный самолет стал почти не управляем.

Навсегда запомнил капитан Алелюхин те пятьдесят минут, что прошли после этого. Это были минуты напряженной борьбы за жизнь экипажа, за целостность боевой машины. Превозмогая боль, Алелюхин продолжал управлять самолетом. Только одна мысль теплилась в его сознании долететь до своих. И он долетел...

"Тов. Алелюхин, - писал в наградном листе командир 9-го гвардейского Одесского ордена Красного Знамени истребительного авиаполка Герой Советского Союза гвардии полковник Морозов 23 октября 1943 года, - участвует в Отечественной войне с 22 июня 1941 года. Являясь участником героической обороны Одессы, защищая Сталинград, он за период борьбы с немецко-фашистскими захватчиками произвел 410 боевых вылетов, провел 114 воздушных боев, 58 штурмовок по живой силе и технике врага, лично сбил 26 самолетов противника. Бесстрашный летчик-истребитель Южного фронта, он личным примером учит своих подчиненных, как уничтожать врага в воздухе и на земле. За смелое руководство своими подчиненными, за личную храбрость и героизм,

СТОЙКИЙ В БОЮ

проявленные в борьбе с немецкими захватчиками, за 26 лично сбитых самолетов противников. Алелюхин достоин присвоения звания дважды Герой Советского Союза".

1 ноября 1943 года в газетах был опубликован Указ Президиума Верховного Совета СССР о присвоении ему этого высокого звания вторично.

А в полку помнили слова старого одесского рабочего.

- Наш Алексей Васильевич и впрямь стал звездой первой вели-

чины, - говорили сослуживцы прославленного летчика.

После Великой Отечественной войны Алексей Васильевич окончил Военную академию имени М.Ф.Фрунзе и Академию Генерального штаба. Став генерал-майором авиации, А.В.Алелюхин долгие годы продолжал службу в рядах доблестных Военно - Воздушных Сил СССР.

Степан Артеменко, украинский парень, ставший на войне командиром батальона, вторые сутки со своими солдатами удерживал рубеж под городом Шнайдемюль, взмокшего на самой границе фашистской Германии. Розы захватили плацдарм на исходе дня. Степан Елизарович - невысокий, сухощавый, в телогрейке, туго подпоясанный широким офицерским ремнем, перебежал от бойца к бойцу, бросая короткие фразы:

Окапываться! Побыстрее окапываться!...

Ординарец, богатырского сложения сержант, едва поспевал та юрким, не знающим усталости комбатом. Уже на КП батальона, размещенном на вершине покато-го холма, поглядев с лукавой ус-

мешкой на ординарца, Артеменко произнес:

- Тебе, Микола, в кашевары идти, а не по "передку" бегать.

- За вами разве угонишься, - с обидой в голосе возразил сержант, - а кашеваром я не пойду, верните лучше меня, товарищ капитан, в роту, к моему "Максиму".

Будет тебе сердиться, Микола, пошутковал я. Узнай, почему там связисты возятся, до сих пор нету связи с командиром роты.

По вскоре ординарец доложил: - Товарищ комбат, связь в порядке.

Артеменко обернулся к телефонисту:

Соедините меня с "первой".

- "Первая" слушает.

Степан Елизарович взял трубку.

- Докладывайте обстановку. Так, добре. Отдыхать после войны будем. Окапываться поглубже, в полный рост!

Артеменко обзвонил все роты. Он понимал, что противник не даст ему долгой передышки, собираться, силами и постарается сбить батальон с рубежа.

Едва стемнело, немцы предприняли атаку. Хорошо окопавшиеся роты сравнительно легко отразили первый вражеский натиск. Но атака следовала за атакой.

Много повидал на своем солдатском веку Степан Артеменко, не раз смерти в лицо смотрел. Но такого еще не было. Снаряды, словно тяжелыми кувалдами, дол-

били землю. С пронзительным визгом рвались мины.

Захлебывались свинцовой скорострельной пулеметы и автоматы. Все горело вокруг.

Артеменко хотелось быть сейчас в боевых порядках стрелковых рот, бросать гранаты или припасть к "станка - чу" и разрезать экономными, точными очередями оружие цепи наступающего неприятеля.

Но от него требовалось сейчас быть здесь, на наблюдательном пункте, и руководить боем...

Вспомнил Степан давний бой под Харьковом в конце сентября 1941 года. Тогда наши войска вели тяжелые оборонительные бои. Часть, в которой служил Артеменко, четвертый день не выходила из боя. Давно уже был потерян счет атакам противника. Измученные непрерывными схватками и бессонными ночами, люди еле держались на ногах. А тут по рядам прокатилась тревожная весть: убит командир взвода. И вот тогда над полем боя впервые раздался голос солдата Степана Артеменко:

- Взвод, слушай мою команду!

Он отправил командованию

Затем дрался Артеменко с врагом под Сталинградом, на огненной Курской дуге. Форсировал Днепр, Вислу и много других малых и больших рек...

И вот теперь батальон капитана Артеменко захватил плацдарм у города Шнайдемюль. Из тех бойцов, кто дрался с фашистами в составе его взвода под Харьковом, остался один - его ординарец Микола Чередниченко, сержант, отменный пулеметчик, отчаянная голова. Как-то прорвались на НП батальона фашистские автоматчики - не растерялся ординарец. Заслонил своим могучим телом командира батальона. У самого рукав шинели намок кровью, но Чередниченко нашел в себе силы из ручного пулемета уложить всех до единого гитлеровцев.

Сейчас, под городом Шнайдемюль, трудно приходится Артеменко и его солдатам. Заметно поредел батальон. А тут еще новая беда - на исходе боеприпасы. Да и связь с командованием оборвалась.

Давай, Микола, пробивайся к своим. Без помощи нам не удержаться плацдарм.

Обнял сержанта.

Не подвел Чередниченко комбата. Вовремя подоспела им помощь. К исходу вторых суток к занятому батальоном Артеменко рубежу подошли основные силы дивизии, и это решило исход боя.

За эти бои капитан Степан Елизарович Артеменко был удостоен звания Героя Советского Союза.

А потом были снова бои, ранения и радость возвращения в родной батальон.

Ранней весной 1945 года батальон Артеменко подошел к реке Одер. Понастроили фашисты здесь много укреплений, посадили в траншеях и окопах солдат с пулеметами и фаустпатронами, дали им в поддержку артиллерию и тапки. Поставило гитлеровское командование своим войскам задачу: задержать на Одере наступление советских войск.

И предстояло батальону Артеменко форсировать Одер, занять на противоположном берегу плацдарм и удерживать его до переправы основных частей армии.

16 апреля, за двадцать три дня до победы, батальон на виду у немцев, при поддержке мощного огня артиллерии начал переправу через Одер. Жарко было. Но задачу свою батальон выполнил.

Потом Артеменко, член КПСС с 1941 года, участвовал в штурме Берлина, снова был ранен. Уже в госпитале, после победы, узнал Степан Артеменко, что награжден второй медалью "Золотая Звезда".

О боях и походах, товарищах по оружию спустя многие годы после войны рассказывал молодежи дважды Герой Советского Союза полковник запаса Степан Елизарович Артеменко. Пусть растут сыны под стать своим отцам, становятся настоящими солдатами.

Заслуженный работник культуры Азербайджанской Республики, Лауреат Премии "Золотое перо"

Григченко Александр Александрович

Quşüzümü böyrək sağlamlığına xeyirlidir

Tərkibindəki bioloji aktiv maddələrə görə quş üzümü maddələr mübadiləsinə normalaşdırmağa və müxtəlif xəstəliklərə qarşı orqanizmin müqavimətini gücləndirməyə təsirli. Bu giləmeyvə böyrək sağlamlığına da faydalıdır. Antioksidant baxımından təsirli olan quşüzümü sidik yolu infeksiyalarına qarşı bədənin immunitet sistemini dəstəkləyərək mübarizə aparır. Bundan əlavə sidikdəki turşu səviyyəsini artıraraq bakteriyaların sidik kisəsi divarına zərər etməsini önəyir.

Quşüzümü tənəffüs orqanlarının müalicəsində belə istifadə olunur. Qədim zamanlardan şərbəti qızdırma müalicəsinə yarayıb. Həmçinin ürək xəstəliklərinə də təsirli. Bəzi tədqiqatlar sübut etmişdir ki, bu giləmeyvə antibiotiklərin təsirini bir neçə dəfə gücləndirə bilər. Faydalı xassələri arasında C vitamininin olduğu qeyd olunur. Tərkibində B qrupu vitaminlərindən əlavə karotin və faydalı minerallar var.

Ədviyyatların faydası

Faydalı ədviyyatlar aroma, qoxu və rəngləri ilə yalnız yeməkləri dadlandırmır, sağlamlıq üçün də faydalı olur.

Bu ədviyyatlar içərisində zəncəfil və qırmızı bibər, stressə və depressiyaya, maddələr mübadiləsinə, immunitetin güclənməsinə və səhətin yaxşılaşmasına təsirli olan ədviyyatlar sırasındadır.

Bəzi məlumatlara əsasən zəncəfil stressin dərmanı hesab olunur. Yalnız immuniteti dəstəkləmir, depressiv hallara da təsirli olur. Bir az təzə zəncəfil və dilimlənmiş bir tam limon xəstəliklərə qarşı effektivdir. İstəyə uyğun olaraq qida rasionunda

gün boyu bu reseptdən istifadə etdikdə artıq yağları da əritmək olur.

Zəncəfil mübadilə proseslərini sürətləndirir və bunun nəticəsində ariqlamağa kömək edir.

Toz halında olan zəncəfilə xoşladığınız suplara, səhər yeməyində ləzzətli qida növü olan bala əlavə etdikdə bahar xəstəliklərinə təsirli. Onuda qeyd etmək lazımdır ki, zəncəfil antioksidant xüsusiyyətlərinə malikdir, insanın orqanizmini toksinlərdən, şaklardan təmizləyir, cavanlaşdırır, orqanizmin tonusunu qaldırır,

immuniteti möhkəmləndirir. Ədviyyatlardan qırmızı bibər maddəsi maddələr mübadiləsinə sürətləndirməyə, artıq yağları əritməyə təsirli. Tərkibində olan antioksidant sayəsində göz sağlamlığından bir çox xəstəliyə faydalı hesab olunur.

Faydalı vitamin kompleksi ilə immunitet sistemine müsbət təsir göstərir.

Acı bibərin tərkibində ağrıkəsic maddələr də vardır.

Beyin inkişafı üçün 20 tövsiyə

1. Beyin, siz açıq havada olanda və ayaqüstə ikən daha yaxşı işləyir. Ayaqüstə olanda, insan beyninin 10 faiz artıq işlədiyi düşünülür. Həyatınızla bağlı önəmli qərarlar verəndə, açıq havada və ya təbiətdə vaxt keçirməyi yoxlaya bilərsiniz.

2. Yeri yəndə qolları yellətmək beynin fəaliyyətinə müsbət təsir göstərir. Önəmli qərarlarınızı açıq havada, qollarınızı sağa-sola yelləndərək yeriyərkən verməyə çalışın.

3. Xarici bir dil öyrənmək beyni gücləndirir. Hər gün bir neçə xarici ya da yerli yeni söz öyrənib, istifadə edə bilərsiniz. Lüğət oxuya bilərsiniz. Alış-veriş siyahısı və ya telefon nömrələrini əzbərləməyi yoxlaya bilərsiniz.

4. Zehni gimnastika edin. Bunun üçün müxtəlif tapmacaları həll edə bilərsiniz. Şahmat kimi zəka oyunları oynayın.

5. Gündəlik olaraq təkrarladığınız davranışlardan imtina edin. Bəzən telefonu sol əlinizdə tutun, çantanızı digər əlinizlə daşıyın, evinizə başqa bir yoldan gedin. Ən azından bir günlük televizor pultunu tez-tez istifadə etmədiyiniz əlinizdə tutun.

6. İntellektual zövqlərinizi inkişaf etdirmək üçün hər gün mütləq yaxşı bir aforizm antologiyasından bir neçə cümlə oxuyun. Beyninizə keyfiyyətli cümlələrlə

qidalandırın.

7. Hər gün gözəl bir rəsmə və ya fotoya baxmağa çalışın. Estetik qavrayışınız, gördüyünüz estetik şeylər qədər inkişaf edir.

8. Sevdiniz bir musiqini bir müddət gözələnizə bağlı dinləyin. Klassik musiqinin zəkaya 7 xal əla-

və edə bildiyi iddia edilir.

9. Gün ərzində ağılınızdan 60 - 80 min arası düşüncə keçir. Bu düşüncələr nə haqqındadırsa, həyatınızda ona görə formalaşır. Unutmayın, beyninizdə ən çox nəyi düşünsəniz, həyatınızda da onu çoxaldarsınız.

10. Bir mövzu haqqında düşüncəyə necə düşündüyünüzü də müşahidə edin. Düşüncə haqqında düşünmək, beyin və düşüncə gücünü artırır.

11. Yaxşı bir yuxu, keyfiyyətli bir beyin üçün şərtdir. Çox yatırıma deyərək, narahat olmayın. Eynşteynin, hər gün 10 saatdan çox yatdığı söylenilir. 24 saatı keçən yuxusuzluq beyində sərkəşliyə bənzər bir tə-

sir yaradır.

12. Bol və təmiz oksigen beyin üçün çox önəmlidir. Beyniniz, ağırlıq cəhətdən bədəninizdən 2 faizini meydana gətirdiyi halda, bədəne gələn oksigənin 25 faizini istehlak edir. Oksigənsiz qaldığımız zaman ölümü həyata keçən ilk orqanımız beynimizdir. Otağınızın pəncərəsini açaraq özünüzü bol-bol oksigen ismarlayın.

13. Fərqli düşüncə tərzləri beyninizi inkişaf etdirir. Uşaqlar və heyvanlarla

daha çox vaxt keçirin. Sizdən fərqli düşüncənə insanlarla danışın.

14. İstifadə edilməyən orqan paslanır. Davamlı olaraq televiziya seyr edərək beyninizi "aşağı sürətdə" işlətməyin.

15. Beynin ən təhlükəli tərəfi «əks səy» qaydasına əsasən işlədiyi anlardır. Başınıza gəlməsindən ən çox qorxduğunuz şeyə diqqətinizi versəniz, qorxduğunuz şey başınıza gələr. Buna «əks səy» qaydası deyilir. Beyin, diqqətin toplandığı hədəfə mənfi olsa belə, bunu gerçəkləşdirmək üçün işləyir. İnsanlar qarşısında çıxış edərkən-görəşən həyəcanlanıram?-deyə düşünsəniz, həyəcanlanırsınız.

16. Beyni yoran monotonluqdur. Hə-

yatınızı nə qədər rəngləndirərsəniz, beyninizi o qədər şadlandırırsınız.

17. Beyin, qısamüddətli hafizədə beş-yeddi arasında məlumat üzərində işləyə bilər. Yeni bir məlumat gələndə, bu məlumatlardan birini atar. Buna «sehirli say» qaydası deyilir. Bu qayda pozulub, məlumat yüklənməsi nəticəsində beynimiz «xidmət xarici» olur. Həyatınızın ən böyük qərarlarını aldığınız zaman «başdan» yox, eynilə beşrəqəmli iki sayın üzərində vurma əməliyyatı apardığınız kimi bir kağız üzərinə yazaraq nə edəcəyinizi hesablayın.

18. Sağlam beyin, sağlam bədəndə olur. Fiziki gümrəhlik, zehni gümrəhlik gətirir. Uzun müddət hərəkətsiz qalmaq, zehni hərəkətsizləşdirir. İdmanla məşğul olmağa, artıq çəkilişinizdən qurtulmağa diqqət edin. Kifayət qədər su için. Çünki insan beyninin 78 faizi su ilə örtülüdür.

19. Dərs çalışarkən ilk öyrənilənlər, son öyrənilənlər, tez-tez təkrarlananlar və maraqlı gələnlər ən çox beyində qalanlardır. Dərsləri qısa aralar verərək çalışmaq ağıllı bir işdir.

20. Bu həftə beyninizi daha yaxşı neçə işlədə biləcəyiniz haqqında daha çox düşünün. Unutmayın, beynimizi daha yaxşı işlətmək üçün istifadə edəcəyimiz orqan yenə də beynimizdir. Yeni biliklər toplayın və istifadə edin.

Uşaq anlarını niyə xatırlamırıq?

Elm adamları uşaq anlarını niyə xatırlamadığının səbəblərini açıqlayıb.

Hər bir insan həyatının ilk bir neçə ilini xatırlaya bilməz. Qərribə hesab edilən bu hala kanadalı elm adamları bir açıqlama gətirib. Araşdırmaya görə, yaş ötdükcə öyrənmə və hafizəni gücləndirən nerogenez keçmiş anları da silir. Beyindəki hüceyrə inkişafını təmsil edən nerogenez tez bir zamanda baş tutur.

Hüceyrə yaranması beynin öyrənmə və hafizəyə bağlı hipokampus qismində baş verir.

Nerogenez beynin daha yaxşı öyrənməsinə kömək edir və hafizəni gücləndirir. Ancaq aparılan bu yeni araşdırma gənc beynlərdə yaşayan hüceyrə inkişafının unutulmağa səbəb olduğunu ortaya çıxarıb.

Yaranan yeni hüceyrələr, hafizəni saxlayan hüceyrələrin yerinə keçir və beləliklə, həyatımızın ilk illəri ilə bağlı hər şeyi silib aparır. Araşdırmanın nəticəsinə görə, yeni hüceyrələr hafizənin yeni və daha yaxşı inkişafı üçün köhnə anları silir.

İnsanın yaddaşı ilə bağlı 10 fakt

1. Əgər insan beyni bir sərt disk (hard disk) olsa idi, içində 2.5 milyon geqabaytlıq bir yarlıq bölməsi olardı.

2. Cinayət şahidlərinin vizual yaddaşlarının aldadıcı olması bir çoxlarına məlumdur. ABŞ-da 235 xətalı hökmün 75%-i şahidlərin səhv ifadələri nəticəsində verilmişdir.

3. Sipiirtli içkilər məlumatların uzun zaman yaddaşa göndərilməsinin qarşısını alır. Elə buna görədir ki, sipirtli içki qəbul etmiş şəxs keçən gecəni xatırlamaz.

4. İnsanları tanımaq və ya üzləri xatırlamaq nadir görülən hafizə itkisidir. Bu xəstəliyə "proso-pamnesia" adı verilir.

5. Beyindəki "hipokampus" yaddaşı yönəltmək

də böyük rol oynayır. Zaman keçdikcə zəifləyir və 80 yaşındakən sinir hüceyrələrinin təxminən 20% məhv olur.

6. Eyni anda yaddaş 7 müxtəlif məlumatı toplaya bilər. Amma sadəcə 20 saniyəlik.

7. Pisi xatirələri yaddaşdan silmək mümkündür.

8. Yaşadığınız insanla 15-25 yaş arası olan dövrlərə təsadüf edir.

9. Əgər diqqəti çəkmirsə, yetişkin insanlar müəyyən məsələ üzərində 20 saniyədən artıq fikrini cəmləyə bilməyəcəkdir.

10. 2001-ci ildə aparılan araşdırmalara görə solaxay insanlar daha iti hafizəyə sahib olduqları ortaya çıxmışdır.

Baş redaktor
Ülvi İBRAHİMLİ
Məsul katib
Səidə Abdullayeva

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatda alınıb.
Təsisçi: Azərbaycan Respublikası
Veteranlar Təşkilatının Rəyasət Heyəti
"Azərbaycan Veteranı" qəzeti.
VÖEN: 1701285981
verilmə tarixi - 23.11.2011

Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Kovereçkin küçəsi 34
Əlaqə telefonu: 012 440-21-08
e-mail: az.veteran@mail.ru
Dövlət qeydiyyat nömrəsi - 3486
Dövlət qeydiyyat tarixi - 19.10.2011

Qəzet ayda 2 dəfə "Azərbaycan Veteranı" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnib və "Veteran Nəşriyyatı" mətbəəsində nəşr olunur
Tiraj: 1100